

ALE TOLIKO RCI SLOVEM

I ve všedním životě lidském zaslechneme leckdy krátkou větu, která nás nutí zamyslet se nejen nad jejím obsahem a tónem, ale i nad jejími příčinami; zachytíme třeba zvláštní pohled nebo posunek neznámého člověka a přemýšlíme-li o tom, co znamená, vybavuje se nám v mysli celá stránka životní historie. To, co nám sahá do srdce, není nikdy věc zcela všední a nahodilá, a posloucháme-li ozvěnu ve svém srdci pozorně, poví nám naše srdce velmi mnoho, neboť duše jest schopna viděti a poznávati věci, které naše hmotné smysly zachycují jen velmi povrchně, a neúplně. A může-li všední, třeba i pouliční okamžikový a od jiných lidí třeba i nepozorovaný výjev mluvit k nám za celou knihu a rozechvívati celou naši zkušenost, poněvadž zatím výjevem tušíme velikou a hlubokou souvislost duševních stavů, tím hlubší a zajisté nekonečně úžasnější jest pozadí každé věty z evangelia. Chceme-li jako lidé lidsky žiti ve spravedlnosti s lidmi a milovati je tak, jako máme milovati milost Boží v sobě, pak jsme k nim pozorni a snažíme se zahleděti se do jejich duše ne jako soudcové a zvědavci, ale abychom v ní zahlédli něco z Boží podoby, která nás potěšuje v smutku a povznáší nad nás. Promluví-li k nám duše, či podoba Boží, pohlédne-li na nás, projeví-li se posunkem, dáváme pozor, zbystříme smysly a ještě za dlouhou dobu na to vzpomínáme. Neboť jest to náš anděl, který tuto naši pozornost vzbuzuje a chce, abychom plnili slova modlitby: Na tvá vnuknutí pozor dám. Tak nám ukazuje nevšední lidskou žalost, žebrotu, zbožnost, radost, chudobu a tesknotu, ale pravou duchovní tvářnost těchto stavů na lidských obličejích, v lidských posuncích a v lidském hlase. Takové okamžiky otvírají okna do duše, ve které se zjevuje Boží podoba. A spatříme-li, poznáme-li či ucítíme-li to, stačí nám takový okamžik, aby nám na dlouho dal cítit něco z všudypřítomnosti Boží.

Co tedy platí o setkáních lidských, platí jistě mnohem více o slovech evangelia. K nám, k lidem byla promluvena lidskou řečí. Řeč Boží stala se lidskou či řeč lidská stala se řečí Boží. Za každým slovem jest nekonečnost a každé slovo či každý výrok má svou svrchovanost. Ale nutno vstoupiti do brány tohoto slova a zahleděti se do jeho nekonečnosti božské i do jeho lidských vlastností, či lépe řečeno: snažit se z jeho lidských vlastností poznávati svrchovanost Boží.

Poslední slova, která člověk pronáší před sjednocením s Bohem, jsou: „...ale toliko rci slovem...“ Jsou to slova, která ústa pronášejí již v posledních vteřinách, když duše už je připravena. Nejšťastnější byla by smrt, kdyby s těmito slovy mohla duše odcházeti před soud. Jsou to slova lidská, lidského původu, která pronesl pohanský setník. Zajisté za jejich lidským původem byl původ božský, ale tím jejich lidská původnost zůstává nedotčena. Jsou to nejvyšší slova, která řekl člověk pohan. Ale jak nabyla této své výsostnosti, pro niž církev je umístila takřka na nejvyšším místě, lze-li mši svátou považovati za stavbu či horu, která roste od svého počátku stále výš a výše?

Tato slova jsou jako mocná řeka, jejíž proud můžeme sledovati od jejího ústí k jejím pramenům. Její ústí jest v Bohu. Tato slova se vlila do Boha a Bůh je přijal s údivem a pochvalou. Tato pochvala Boží posvětila tato slova a dala jim jejich privilegium. To jest konec a závěr. Ale chceme-li plody míti, musíme semeno hledati. Semeni, rostlině a plodu se daří zajisté jen v milosti Boží, která jest sluncem požeňání. Ale símě jest lidské. Duše lidská má svá práva, určitou autonomii.

Pohan přišel k Bohu. Věděl, že jde k Bohu, a proto cítil svou nehodnost; věděl však, že jde k Bohu, a proto cítil důvěru. Byl to však pohan, a ucítil-li důvěru k Bohu, která mu pomáhala nésti vědomí nehodnosti a která mu pomáhala, aby svého dosavadního vnitřního i vnějšího člověka ponížil veřejně a před svědky, dlužno se ptáti, co bylo pohnutkou, aby svou pohanskou nedůvěru přemohl a aby začal uvažovati o osobě Kristově. A tu nalézáme vysvětlení v jeho slovech: „...a uzdraven bude služebník můj!“

Díváme-li se na to jako lidé na lidskou věc, pak tento podnět sám osobě jest lidsky svrchovaně krásný a nedozírně poučný. Pohanský setník měl sluhu. Byl to jen sluha. A pohanský setník tohoto svého sluhu miloval jistě způsobem takovým, který byl Bohu příjemný. Není to zjev obecný mezi lidmi, aby pán miloval svého sluhu. A setník nepřišel prositi za ženu, bratra, syna, otce, nýbrž za svého sluhu, aby byl uzdraven z těžké nemoci. Tato lidská láska ho vedla, když hledal pomoc. Byla to asi dobrá láska, která ho přivedla rovnou k Bohu-člověku. Jistě byla tu úžasná milost Boží, ale dívejme se jen na to símě lidské; dívejme se, co dělá lidská duše.

Milost vane jako vítr; duše se jí může nechat nésti, ale nemusí. „Na tvá vnuknutí pozor dávám!“ To jest to jemné upozornění a zároveň slavnostní slib. V tom jest ta krása zázraku, kterou my lidé můžeme pochopiti zde na zemi. Učme se jí viděti a hledejme ji okolo sebe, abychom poznávali projevy milosti a abychom poznávali i okamžiky, kdy milost k nám přichází sama. Jsme lidé, i Bůh se nám zjevil jako člověk a milost svou nám stále zřetelně a viditelně ukazuje na lidech. Chvalme Ho za to, co činí našim bratřím a obdivujme se jeho dílu. Mluví k nám řečí srozumitelnou, chceme-li rozuměti a dívati se. Neboť slíbil: „Já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ Připravuje nám stále cestu k sobě a často toho ani netušíme. Připravuje ji druhým a ukazuje nám ji vnuknutím, když nám před oči staví pohled duše v její víře, odevzdanosti, pokoře, trpělivosti, v almužně, v úsměvu bolesti a cudnosti. Naší lásce připravuje cestu k sobě a není lidské schopnosti a lidské touhy, která by se nemusila zakončiti slovy: „Ale toliko rci slovem!“ Slovy, kdy se tají dech těla a duše se ocitá nad jeho smysly.

To vyznamenání, které Bůh a církev dala těmto slovům, vrhá svou září daleko, až na ty prvotní pohnutky příchodu setníkovy. A v tom jest naše lidská radost a naděje zde na zemi. Tato záře padá i na věci skryté i na cesty budoucí. Bůh se podivil tak veliké víře. Čím se stal pohan schopen tak veliké víry či přesněji řečeno, jakou lidskou věcí se stal schopným, aby se mohl poddati vlivu milosti. Anebo snad nejpřesněji řečeno: Kdy počal jednat Bůh? A nelze říci jiného než to, že setník miloval svého sluhu.

Kéž naši lásku a touhu vede Bůh tak jako lásku setníkovu! A jistě ji tak povede, budeme-li jen plniti slova: Na tvá vnuknutí pozor dám!

Jaroslav Durych.

ROZUMĚTI PŘÍTELI

Přátelství s Bohem. — 5.

Poměr apoštolů k Mistru zůstane vždy vzorem práce duše, hledající Božího přátelství. Veškera výchova apoštolů směřovala k tomu, aby Mistr mohl konečně prohlásiti: Přestali jste býti služebníky, jste mými přáteli. Nebyla to výchova snadná ani krátká. Ani při ní nezáleželo Mistru nejvíce na tom, aby jej apoštolově milovali. Svou soustavnou vytrvalostí ve výchově chtěl dosáhnouti, aby mu rozuměli. Že to bylo hlavní, dokazují jeho smutné povzdechy: nevíte, čího ducha jste... nechápeš, co je Božího... jak jste pomalí v chápání. — To jest i náš úkol: rozuměti Příteli.

Je to slovo úžasné opovážlivosti: rozuměti Bohu. Ale Bůh sám je musel vysloviti jako přání, máme-li se opravdu státi jeho přáteli. Svátý Tomáš Akvinský (I. 18, 3) napsal, že Bůh je život, protože je pravda; před tím (I. 14) veškero tvoření Boží uvádí na rozum Boží. Má-li kdy člověk býti vpravdě Božím přítelem, přizpůsobeným, a milujícím, jaksí stejným, jedním životem s Bohem žijícím, musí rozum člověka býti upřen k Bohu s „pronikavou a strašnou zvědavostí lásky“.

Přátelství začátkem bývá pozornost, prohloubením přátelství jest chápati bytost, pohnutky a jednání přítele, na vrcholcích přátelství stojí ono „rozuměti příteli“, o němž svátý Tomáš (I-II. 28, 2) praví, že jest „trvalé přebývání milovaného v milujícím, podle slova svátého Pavla (Filip 1, 27): mám vás v srdci.“

To je stupnice našeho „rozuměti Příteli“.

Napřed pozornost. Mohli bychom to nazvati navazováním styků i udržováním styků. Je to jediná cesta, která je nám otevřena k Bohu „jehož nikdo nikdy neviděl“, viděl pouze jeho díla. Upírati tedy pozornost rozumu na Boha.

Nemůžeme se vyhnouti ani zde pohledu do duše v lidském přátelství. Kdybychom nevěděli, že je to přírodní zákon, žasli bychom a třeba bychom se i usmáli, pozorujeme, jak se člověk namáhá dosáhnouti přítomnosti přítele a ji si udržeti. V přítomnosti přítele vidí jen jej, na ostatní zapomíná; jako v Bethanii Maria se posadila k nohám Ježíšovým a Marta dobře vystihla stav její duše, když řekla, že se o nic nestará, že všechnu starost ponechala Martě. Jako je duch i smysl zaujat přítomným přítelem, tak do dálky se upírá duch na vzdáleného přítele se zdvojeným úsilím, aby nahradil i pozornost smyslů. Myslíme, co dělá, co mluví, co jej těší nebo rmoutí, při vhodné i nevhodné příležitosti se nám v duši objeví jeho obraz, rozjímáme každé slovo, které nám řekl nebo napsal, abychom pronikli celou bytostí přítele, aby nám nic nebylo tajno — abychom mu rozuměli.

Tou cestou a těmi způsoby musí jít k Bohu pozornost rozumu. Proto má Bůh tak málo přátel, že člověk věnuje pozornost svého ducha sobě a tvorům, nedbaje ani jejich spojitosti s Tvůrcem; nemůže mít Boha přítelem, kdo o Bohu skoro nic neví. Sv. Pavel napsal: „Ten, jenž přistupuje k Bohu, musí uvěřiti, že jest a odplacuje těm, kteří ho hledají“ (Žid. 11,6). Odplatou hledání je přátelství; u Boha vždycky.

Pronikáme rozumem k Bohu, hledající. Hledá suchý a snad napolo pochybující rozum, a najde přece mnoho. Najde pravdy o jsoucnosti, velikosti, dokonalosti Boží. Najde dosti pro srdce, aby zatoužilo po sblížení.

Hledá rozum vedený naprostou oddaností tomuto Bohu a najde v obrysech něžný soulad barev, okouzující podrobnosti. Je to nesmírně vábivé u lidí, jež máme za dobré a vynikající, hledati podrobnosti barev myšlenek, úmyslů a jednání; čím více musí vábiti u Boha? Nedivíme se duším, které dovedly třeba osm hodin denně prožiti v tichém nošení myšlenek do moře Boží pravdy, napřed srovnávající díla Boží, potom srovnávající navzájem pravdy získané pozorováním díla Božího, až četli v Bohu-Pravdě jako v otevřené knize. Diviti by se mohl jen ten, kdo nikdy nepoznal rozkoše při jiskření světel pravdy.

Může nás vésti — a v začátcích nás musí vésti pozorná četba Písma, kde Bůh mluví o sobě slova božsky hluboké pravdy. Vést nás mohou zkušenosti vyškolených v tomto spojování rozumu s Bohem. Chceme-li však získati Božího přátelství, musíme nastoupiti tuto cestu. Neboť nerozumí se příteli, není-li snaha porozuměti mu, a to znamená začátek konce přátelství.

Svatý Tomáš Akvinský praví: „Milující je svým rozumem v milovaném, když nespokojuje se povrchním poznáním milovaného, snaží se rozebírat po-drobnosti milovaného a tak proniká do jeho hlubin. Jako je psáno o Duchu svátém, že zpytuje i hlubokosti božské“ (I-II. 28, 2). Takovým způsobem po-vstane druhý stupeň rozumění Příteli, trvalé spojení rozumu s Přitelem.

Když milující člověk porozumí Bohu ve smyslu dosud řečeného, nepostačí mu, že poznal smysl všeho, co nám víra praví o Bohu. Ani by nebyl spokojen, kdyby skutečně byla ukojena ona „strašná zvědavost lásky“, chce, aby tyto pravdy o Bohu jako světlo prozařovaly všechny jeho ostatní myšlenky; své úsudky a odhady chce vždy zařizovati podle úsudků a odhadů Božích; chce všechny své myšlenky mít pod dozorem pravd a myšlenek o Bohu.

Mystici tu řekli divné slovo, aby naznačili tento stav: „posedlost božstvím“. Rozum tak jest proniknut pravdami o Bohu a myšlením na Boha, že nikdy není zcela vymaněn z jejich vlivu, že nikdy není dokonale „roztržitý“, to jest, odtržený od pravd Božích. Mimoděk přijde tu na mysl rčení sice triviální, ale označující podobný stav v lidských malých rozměrech, když slyšíme, že je člověk za člověkem jako posedlý. —

Když duše tím způsobem rozumí Příteli, otevřela si cestu ke štěstí svátého přátelství. Rozumí, ví, co miluje, ví, proč miluje, a nastává onen slastně mučivý hlad po Bohu; nikoli hlad žebráka, jenž by jedl cokoli ve svém hladu, nýbrž hlad vypěstované chuti, nenasytost.

O Příteli pak musí mluvit všechno, i to, co není on, i to, co se zdánlivě nebo skutečně staví mezi něho a duši. Nenasytost hladového rozumějíciho se stává vynalézavou. Mezi Boha a duši se staví hmota světa zdánlivě neprůhledná. Kdo porozuměl Příteli, usiluje o zprůhlednění; z tisíce povinností života každá mu ukáže Přitele, nehody a náhody, dílem Mistra a Prozřetelnosti bude vyplněn celý jeho život.

Rozvine se úžasná činnost rozumu. Když lidský duch se snaží nehlouběji rozuměti Příteli, rozvíjí v něm Přítel dary Ducha svátého: dar rozumu, bezpečný a pronikavý smysl pro Boží pravdy; dar moudrosti, spojující všechny pravdy s Bohem-Pravdou; dar umění, nalézající Boha ve tvorech jeho.

Vyvolená hrstka duší dospěje takovým způsobem až k tak zvanému nazírání (kontemplaci) již na zemi. Kde přátelsky vyspělá láska hledá porozumění Příteli, tam proudy milosti splývají s nebe, smývají stále více prach i zemi samu, všechny pomůcky, jimiž jinak rozum pracuje, stanou se na chvíli zbytečnými a duch rozumí Příteli tak, že lidská řeč již nemá slov na to, co duch vidí a poznává o Příteli.

Jaké štěstí pro celou bytost člověka to znamená! Když konečně tak rozumí Příteli, že tuší hloubky onoho tajemství Boží přítomnosti všude, že duch člověka opravdu přebývá v Bohu svými myšlenkami; když Bůh duchu člověka ukazuje stále větší hloubky své krásy a dokonalosti.

Proto svátý Pavel, když dospěl až sem, měl již jen jedno přání: „Mám tužbu odebrati se a býti s Kristem" (Filip, 1, 23). To jediné již jen zbývá jako poslední a nejvyšší „rozuměti Příteli" — patřiti naň tváří v tvář nebi. Bez jakékoli překážky, bez jakéhokoliv omezení, kromě toho jediného, které plyne z rozdílu mezi Bohem a tvorem.

Hluboko viděl sv. Tomáš Akvinský, když učí (I-II 3,8) že život věčné blaženosti je právě toto vrcholné' rozumění Příteli, naplnění rozumu Bohem.

Rozuměti Bohu je tedy základním požadavkem života vpravdě křesťansky zařízeného; je půdou, z níž vykvétají největší krásy tohoto života, jenž se učí stále více milovati Pravdu; je kus ráje na zemi.

P. Em. Soukup, O. P.

CHTÍT PŘÁTELSTVÍ

Přátelství s Bohem. — 6.

Jsme stvořeni pro dobro. Vůlí jímáme dobro a spojujeme se s ním. — Ale můžeme hledati po celém světě a stále hledati štěstí, vše stvořené jen rozechvěje

v nás hlad po štěstí a po dobru. To proto, že naše vůle má nekonečné rozpětí, jak jsem již několikrát psal. Co přirozenějšího, než že člověk, který béře vážně svůj život a který nechce své bytí promrhati bezúčelně, rozletí se k uchopení onoho dobra, jež je nekonečné, bez hranic, jež dovede nasytiti duši naši. Rozum hledal a našel ve víře a v poznání, jež dary Ducha svátého v této víře rozvinuly, Boha jako dobro nejlepších. Tu vůle člověka přímého a cílevědomého jde za oním dobrem, chce je, a to chce je dokonale, bez postranních úmyslů.

Jedině rozumné stanovisko člověka poznávajícího dobro, hodné sebe, je pevné přilnutí k němu. A to musíme i vůlí a srdcem přilnouti k tomu, co jsme poznali.

Poznali jsme Boha jako dobro nejdokonalejší, jako lásku nejvyšší. Tato láska povolala nás ke svému přátelství. A jako je třeba znáti přítele, tak je též třeba, když jsme jej poznali, jej si zamilovati. Musíme si zamilovati Boha, my musíme Boha chtít. Řekli jsme, že přátelství žádá, aby přátelé byli jedno srdce a jedna duše, musí je pojiti společná láska. Přítel musí chtít dobro přítelovo, musí mu přátí dobra a musí chtít jeho dobro, a to cele a dokonale.

Přítel se musí ztotožniti s vůlí přítelovou, neb musí se snažiti býti s ním jedno. Přítel, toť jeho názory, jeho úmysly, jeho snahy, jeho přání, jeho vůle, zkrátka vše, co jest jeho, co je jeho dobrem. Splynouti, toť ideál přátelství.

Abychom dosáhli pravého přátelství s Bohem, musíme chtít jeho dobra, chtít Boha celého. Boží jest však též vše, co Bůh chce, a proto i my musíme chtít vše, co Bůh chce, chceme-li býti pravými přáteli božími.

Podstatou přátelství je právě onen soulad, když srdce obou bytostí, které se spojily, jsou zladěna dle jedné základní tóniny, když jsou spojena v harmonii. Soulad je principem vnitřního trvalého spojení a proto soulad mezi vůlí Boží a naší je základním prvkem života nadpřirozeného, života v lásce Boží. Podklad přátelství je takové přilnutí ke příteli, že se stal částí duše naší, že jeho dobro a blaho se stalo blahem naším, že naše štěstí je v tom, když vidíme přítele šťastného. Vůlí pak jest blaho uchopeno a prožito. Proto právě přátelství je rovněž spojení vůlí. Přítel vůlí dychtí po štěstí a proto projev vůle je projevem jeho touhy po štěstí a proto projev vůle Boží je projevem dobra a blaha Božího. Vše, co Bůh chce, jest jeho dobrem, jest jeho blažeností a proto tvor, který byl povznesen k tomuto přátelství, musí si zamilovati onu vůli. Proto vrcholem lásky k Bohu je právě slovo: Buď vůle tvá.

Bůh chce dobro své a jako dobrý přítel i dobro naše, chce naši dokonalost; proto dal svá přikázání. Vše musí býti podrobena Bohu, vše musí k němu směřovati. Bůh jako nejvyšší dobro nemůže ani jinak chtíti než své dobro, než uznání tohoto dobra a právě tím zase oblaží ty, kteří tuto vůli plní, neb vše, co se přibližuje k Bohu, pokud a jak se k němu přibližuje, jest účastno jeho štěstí a blaha. Neb tím jest těleso žhavější, čím více se přibližuje k žáru.

Bůh je své dobro a to, že mu vše je od něho a k němu, jest též jeho dobrem. Proto tvor milující Boha láskou přátelskou musí chtíti, aby vše směřovalo k Bohu, aby vše bylo Boží. Proto dal Bůh zákony, aby vše k němu směřovalo, aby vše k němu šlo a tak i došlo. —

Vůle Boží, jež chce své dobro, jeví se zákony a to dvojího druhu. Jedny nás zbavují překážek a hrází odlučujících nás od Boha a druhé nás připodobňují k němu.

Jsme postaveni na světě, kde vše nás láká, abychom položili svůj cíl a své blaho do věcí, jež jimi nejsou. Tolik věcí se nám nabízí za boha a za štěstí. Zákony Boží ukazují nám, jak smíme a máme používat věci stvořených, aby nás nepřipoutaly k sobě, abychom v nich neutonuli. Tak jsou nám přikázání Boží příležitostmi, abychom ukázali Bohu svou věrnost, abychom ukázali, jak milujeme Boha a jak chceme jeho dobro, to jest to, že on je dobrem nejvyšším a posledním cílem naším. To nebyla Boží libovůle, která dala lidstvu zákony, to byla láska nekonečná, jež ví, jak věci mohou oblažiti a jak věci mohou duši zasypati, a proto upozornil člověka. Když nás Bůh určil pro sebe, musil nám dáti ony zákony, abychom došli k němu.

A vedle těchto zákonů zakazujících a určujících náš poměr k věcem pozemským jsou jiné zákony, jež nás uvádějí přímo do tajemství Božích, jež nás připodobňují k Bohu, jež nás učí jednati, jako on jedná, jež nás zdokonalují a činí svátými.

Hle, dva různé výhledy do duchovního života přátelství s Bohem. Musíme chtíti vše, co Bůh chce, a nechtíti nic, co on nechce. Jako třeba chtíti dobro přítelovo a jeho štěstí, tak musíme nechtíti vše, co se protiví tomuto dobru. Bůh dal přímé rozkazy, co nesmíme chtíti. Bůh nechce, aby se člověk oddal něčemu jako poslednímu cíli, co jím nemůže a nesmí býti. Nesmíme chtíti něco více a spíše než Boha a než projev jeho vůle. Opak toho sluje hřích. A protože jsou v nás sklony k tomu, co Bůh nechce, k tomu, abychom zapomínali na Boha, přisáli se křečovitě k něčemu tak, aby na chvíli nás to zcela zaujalo a zaplnilo, je třeba potírati v sobě ony sklony, které dávají přednost nám a věcem nižším před Bohem.

Jako přítel nesmí dávat přednost jiným před svým přítelem a nesmí chtíti to, co uráží přítele, právě tak nesmíme chtíti něco, co je nižší Boha, jako své štěstí životní, právě tak nesmíme chtíti, aby vůbec někdo tak Boha vyřazoval a snižoval. A čím je větší naše láska, tím více nenávidíme vše, co přítele bolí, jej uráží a snižuje. Pravý přítel se snaží odstraniti příčiny urážek. My se musíme snažiti odstraňovati příčiny urážek Božích, to jest vypleti v sobě sebe a vše, co v nás vábí nás k sobě, vypleti v sobě vše, co nás odvádí od Boha a co se rádo roztoulá po snech a malichernostech.

Toť askese, neb vychovávání sebe a svých sklounů, toto umrtvování vlastního já, toto svlékání starého člověka, jenž se bouří a nechce sloužiti, a oblečení člověka přirozeného Ježíšem svátým a podrobeným vůli Otcově. Askese cvičí tělo, aby bylo dobrým nástrojem duše, aby se proti ní nebouřilo a ji nevyrušovalo. Askese má připraviti, otužiti duši, aby dovedla státi v boji, až přirozenost přijde líčiti krásu zapovězeného ovoce.

Ovšem to je pouze jedna stránka duchovního života. Duchovní život nesmí ustrnouti na askesi, na přípravě, na boji. Askese je více negativní stránka naší snahy duchovní. Jest pomůckou duchovního života, ale není celým duchovním životem. Láska žádá si více. Láska si žádá býti připodobněnu svému vzoru, láska si žádá spojit se s oním dobrem, pro něž jsme podstoupili takové boje.

Přátelství žádá si společenství onoho dobra, jež je příteli nejdražší. Proto přátelství s Bohem žádá si společenství s Bohem v jeho svatosti. Proto dal Bůh celou řadu přikázání, která nás učí jednati podobně jako on, proto nám dal naše nadpřirozené určení a proto k nám stále mluví svými vnuknutími a tolika milostmi, jimiž nás denně zahrnuje.

Přátelství si žádá stálého rozvíjení. Chtíti Boží přátelství znamená, chtíti stále více a více jeho lásku. Láska Boží žádá si intenzivní činnosti. Chce, aby vše bylo podřízeno příteli, jeho dobru a jeho blahu. Nadpřirozená láska k Bohu chce vše v nás podrobiti Bohu, chce, aby vše v nás, pokud jen je to možné, se shodovalo s Bohem a jeho vůlí. Láska ta nás dokonce vábí, abychom dali Bohu třeba i nejvyšší důkaz své oddanosti. Přátelství s Bohem tak spojuje duši s jejím pánem, že duše takřka hoří, aby jen již byla s ním spojena, a to co nejdokonaleji. A tak přetrvává všechny hráze a přeskakuje hory i údolí, jde rychle, šíleně v očích světa, neb ví, že jen jedno Bůh chce, aby totiž měl duši co nejbliže u sebe. A proto nedisputuje s Bohem, proto jde slepě, kam ji vede, proto mu dává vše velkodušně a bez reptání, dovede se usmívati i v slzách, dovede i sebe obětovati, dovede sebe dáti za podnož Bohu.

Přátelství stravuje duši v její lásce. Hoří pro Hospodina, Pána zástupů, a nedovede snést to, že není ode všech milován tak, jak by toho zasluhoval. Proto jde a spaluje vše svou láskou, strhuje, co jen strhnouti může, neb ví, že tak je vůle Páně, jež chce a musí chtíti sebe, jež je dobrem nejvyšším. Nezná únavy, dovede se zničiti jako smírná oběť, stává se apoštolem lásky Boží, řítí se s planoucí pochodní světem a zapaluje vše, co se k ní přiblíží. To jsou svatí šílenci, žháři, kteří vzali s posvátného oltáře oheň Boží vůle a nesli jej světem. Svět je nechápe, směje se jim, smějí se jim i ti, kteří se rádi nazývají zbožnými, ale jaká krása v tom: hořeti ohněm Hospodinovým. Chápejte takové duše, až se s nimi setkáte a... buďte sami ohněm Boží lásky.

P. Silv. M. Braitto, O. P.

INVIOLATA

Prosa. — Z dominik. breviře. Zpívá se v sobolu v kompletáři.

Bezvadná, netknutá, čistá jsi, Maria,
Ty jsi všem nebeská brána zářivá.
Mateři Kristova, dobrá a předrahá,
přijmi, ó, prosíme, chvalozpěv, kterým Tě slavíme.
Aby se naše hrud' i tělo — čistotou vezdy skvělo,
o to se k Tobě teď prosebně — ústa i srdce naše rozepělo.
Skrze své sladké přimlouvání
na věky vypros slitování.
Ó Dobrotivá.
Tys jediná zůstala bezvadná. Aleluja.

Přeložil Ant. Šternberk.

VZNEŠENOST

Lidské srdce touží po jarní kráse, svátečním klidu — po šťastném životě. Utonouti musí v blahu, aby se ukojilo, nestačí mu jen rosa.

Touha po nesmírném dobru, o níž jsme mluvili předešle, jest nám úvodem k novým končinám poznání, že žádný tvor není schopen, aby naplnil celou touhu duše.

Stává se dosti často, že člověk sbírá drobtý, aby nasýtil nesmírný hlad. Neuváží, že tím jen dráždí svůj hlad.

Náplň, oceán všeho blaha, jest předmětem vůle. — Je-li každé stvořené dobro jen drobtem, jen kapkou rosy, musí duše uznati, že vyšší, nestvořené, nekonečné Dobro jest jejím předmětem, v němž může klidně spočinouti. Všechno stvořené jest malým, částečným, omezeným dobrem a není možno ani naleznouti výrazu, kterak označiti prchavost a nestálost jakéhokoliv pozemského blaha.

Původce vší krásy a časného dobra rozsel v životě pestrých květů a bohatých klasů, aby se vzbudila lidská touha po vyšším dobru a vznášela se k Původci, v němž jest dobro nekonečné. Neb právě omezené dobro a omezená krása ukazují na náplň, na zdroj vší krásy a dobra, neboť více a méně předpokládá mnoho, dle něhož se vše měří a z něhož též pochází.

V nesmírném dobru dochází duše ukojení, dochází blaženosti. Blaženost jest tudíž nejvyšším a nejdokonalejším dobrem a cílem všeho života. Proto třeba k ní směřovati, pro ni samu a nikoliv jako k prostředku k dosažení něčeho jiného. Zajímavá jest tu poznámka Aristotelova: „Věci, které se líbí nízce smýšlejícím, navzájem si odporují, neboť povaha těch věcí nevzbuzuje sama ze sebe oblíbení, jenom kdo miluje vznešené, libuje si v tom, co se líbí prostě sebou, a to jest největší vznešenost.“

Pod různými směry touhy se halí vznešenost nejvyššího Dobra, Bůh jest jarem pro duši a jejím svátečním klidem.

Vznešené jest dobro, po němž toužíme. V člověku jest však i činnost, oděna týmž rouchem, kterou rozumný tvor dosahuje tohoto vznešeného dobra.

Poslyšte ještě Aristotela: „Dokonalostí a dobrem jest pro věc, která jest schopnou konu, jenž jí dle přirozenosti přísluší, skutečná činnost. Tak jest dokonalostí pro malíře, může-li malovati nějaký kraj, když maluje; nazýváme dobrého, dokonalého malíře toho, který dokonale maluje a ne proto, že může malovati.“ Činnost jest posledním zdokonalením činné schopnosti.

Člověk má činnou schopnost. Proto jeho posledním zdokonalením, v němž spočívá jeho nejvyšší blaho, musí býti činnost. Nestačí však jakákoliv činnost, neboť člověk má vznešenější schopnosti než ostatní pozemské stvořené věci. Musí to býti činnost, která dovede uvést člověka do hlubin dokonalosti a blaha, musí odpovídati jeho výši, musí býti činností jeho nejlepší schopnosti, již jest rozum. Proto jest poznání činností přinášející blaho.

Celý logický postup ze všeobecného přesvědčení, které každý musí uznati, dospěl až k tomu, že člověk musí hledati svou poslední dokonalost a uspokojení v rozumové činnosti, v poznání. Tím však není věc u konce.

Blaženost jest nejvyšším dobrem pro člověka, nad něž nemožno mysliti lepšího. Oním nejvyšším Dobrem jest však jen Bůh. Proto, aby lidská činnost uvedla člověka do hlubin blaha, musí se zaměstnávatí tímto nejvznešenějším předmětem svých tužeb. Poznáním dospěti k Bohu, lépe, míti Boha v sobě poznáním, toť logický závěr naší úvahy. Jen to člověka oblaží.

„Takovým životem žije člověk ne jako pouhý člověk, nýbrž podobenstvím a účastí na něčem božském," volá zase Aristoteles.

Naše poznání věrou sahá až do hlubin vnitřního Božího života, tím ovšem naše blaženost je úplnější, dle různých ovšem stupňů, po nichž se vznáší duše více nebo méně se zaměstnávajíc rozjímáním o nesmírné Boží dokonalosti a jeho životě.

Nazýváme-li vznešeným to, co samo o sobě, samo pro sebe jest hodným naší touhy, co není třeba, aby se podřizovalo jinému dobru, co není prostředkem k dosažení jiného, nýbrž samo v sobě obsahuje vlastnosti, po nichž touží rozumný tvor, pak nejvznešenější jest nazírání na Boha, první Příčinu a Cíl všeho.

Z přír. rozumu již můžeme usouditi, že kontempace Boha přináší nejvyšší blaženost.

Pozorujeme-li krásu zralých klasů houpajících se pod tichým letním vánkem, nebo ovocný sad v podzimním čase, hořící zlatem ovoce, to vše působí jisté zalíbení, rozkoš nad věcí zralou ve své dokonalosti. Rovněž v životě smyslovém a zvláště v rozumovém poznání přichází velké zadostučinění lidské touhy, neboť poznání je činností, posledním zdokonalením schopností, jak jsme uvedli, a proto působí rozkoš. Poslední tedy zdokonalení vůbec přináší zalíbení. Podobně v kontemplaci Boha. Jest koněm nejlepší lidské schopnosti, jest jejím posledním zdokonalením, nebo týká se nejlepšího předmětu, jaký vůbec může míti. Přirozeně tedy čím vyšší a vznešenější schopnost, tím větší a vznešenější radost, zalíbení a rozkoš.

Nazírání na Boha jest nejvznešenější činností, k níž jest volán každý rozumný tvor, to jest cíl rozumného tvora nesoucí odznak nejvyšší vznešenosti.

Aby se nám objevily mravní ctnosti oděné týmž purpurem, jest třeba uvážiti nejprve, že rozum lidský je nejvznešenější schopností mezi stvořenými věcmi. Celá vznešenost jeho souvisí s jeho posledním cílem, v němž jest poslední jeho zdokonalení, totiž v kontemplaci.

Vše tedy, co jest dle rozumu, nese na sobě známku Božího šlechtictví, jest něčím vznešeným, neboť vznešené dobro je to, co jest v souladu s rozumem.

V ctnostech pak jednou z podstatných věcí jest jednati dle rozumu. Kde není rozumu měřítkem, není pravé ctnosti.

Člověk tedy přirozeně toužící po blahu a dobru, hledající je ve všem, jest pln vznešených snah, touží po Bohu, ctnosti pak jsou jistými pouty, kterých užívá rozum, aby podrobil vše nezřízené svému vznešenému panství.

Ctnostný člověk spěje rozumovou činností ke svému blahu. Vládne v něm vznešená svrchovanost rozumu, odlesk Boží Moudrosti, jest šlechticem vznešeného rodu dítek Božích oplývajících hojností Božího domu.

P. Metod M. Habáň O. P.

VYVEĎ PRAMEN, BOŽE!

Odkryj už studny hlučných na náměstích,
kde duše — holoubci tak mdlí a smutni jsou.
Nech doufat! Prchli po toulkách a scestích
což k fontánám se živým ani nesnesou ?

Jsou všichni choří; světa kalné tůně
je morem ranily. Jim třeba čistých vod.
V té zemi bez vody vše žízní lásky stůně.
Kdy čirou napojíš ten holubičí rod?
My, bratři, děti jsme a Bůh náš Otec jest!

Vyveď už pramen k vody rozdílení!
Ó, jak se k zřídlu slétne houfec malátný!
Jak zajásá, až ve vod zrcadlení
svůj pravý obraz Ducha uzří posvátný!

Jak křídla osvěží, se k letu vzpruží,
jak nohy okoupou se v prachu všedních cest!
Jak všechny lásky sen zas v jedno sduří:

B. Dlouhá.

ARNOŠT Z PARDUBIC

Kulturní i politický rozmach českého království za panování Karla, Otce vlasti, mluví již pět století o této slavné době, kdy na trůně seděl vynikající syn Přemyslova rodu, jak se hrdě k tomu hlásil, a na stolci biskupském doplňoval jej

Arnošt, první metropolita pražský. Mluvíc o jednom a nezminít se o druhém není možno, neboť jejich spolupráce nebyla vymezena hranicí úřadu světského a duchovního, nýbrž pracovali oba společně. Karel potřeboval důvěrného přítele a Arnošt pomocníka ve svých důležitých podnicích. Moc světská i duchovní utvořila tu ideální jednotu ku prospěchu národa i království.

Arnošt připravoval se dlouhá léta k svému významnému poslání; jeho studia a zbožný život tvořily národu nejkrásnější postavu kněze i biskupa, aby ctnosti jeho byly ozdobou i povzbuzením v době duchovního úpadku doby následující. Postaven na sloup, byl světlem daleko zářícím, a odlesk jeho ctnostného života odrážel se v duších mnoha zbožných Čechů, kteří stejně jako on horlili pro povznesení duchovního života v království. Konrád Waldhauser i Milíč z Kroměříže, slavní kazatelé doby předhusitské, jsou ozvěnou Arnoštovy duše, která všemi prostředky se snažila zabránit hrozící pohromě v duchovenstvu. Oni byli hlasateli, zatím co arcibiskup byl přísným soudcem i vzácným přítelem těch, kdo poznávše svoje bloudění toužili vyvléci se z okovů ďábových a spočinouti v hřejivé náruči Boží. Pro ně Arnošt pracoval, za ně se modlil, jim věnoval práci celého života. Byl hlasem volajícího na poušti, napomínal, hrozil, ale zase napomínal. Před jeho zrakem se ukazovaly již tehdy pochmurné obrysy spoust a neštěstí, která se chystala na české království. Tím si vysvětlíme jeho životní práci, neboť o záchranu národa z duchovního rozvratu chtěl pracovat všemi prostředky, a tak, sledující běh jeho života, máme před sebou obraz bojovníka Ducha, který vyhledává stále nové a nové prostředky, jimiž by ztišil rozbouřené moře vášní a v břehy uvedl rozlitou řeku.

Po smrti Jana z Dražic byl Arnošt biskupem pražským právě rok. Příštího léta potom české království téhož dne mělo tři důležité slavnosti: Arnošt slavně uveden na stolec metropolitní, položen základ ke katedrále sv. Víta nad hrobem dědice české země a posvěcen sufragán biskup litomyšlský. Tři slavné události v jediný den, jaké to vyznamenání národa. Vymanění z diecése mohučské, toť úplné osamostatnění z cizího vlivu na domácí život duchovní, základní kámen k nové katedrále, symbolu této samostatnosti, doplňující samostatnost politickou, a zřízení sufragánního biskupství mělo posílit pražského arcibiskupa v jeho snaze ozdravit duchovenský život. Hlavní osobou v tomto slavném díle byl jistě Arnošt, který již tehdy byl důvěrným rádcem Karlovým. Skutečně také jeho slavné jméno pronikalo stále víc a více za hranice, jak můžeme se přesvědčiti z úcty, kterou mu tam prokazovali světští i duchovní hodnostáři.

Ve svém podnikání doma dlouho Arnošt neotálel, a již 1349 vydává pro novou arcidiecési statuta v mnohém odlišná od ustanovení mateřské diecése mohučské, neboť znal již tak dobře domácí poměry, že stále hledí k poměrům zdejší, aby byla opravdovým řádem pro duchovenstvo, snad přísným, ale nutným, mělo-li se zachrániti z poměrů stávajících. Vystoupil proti vadám a neřestem duchovenstva s přísnými tresty, které nejen oznamoval, ale skutečně i prováděl. Za tím účelem zřídil úřad oprávně (korektora), aby soudil duchovní z přestoupení těchto ustanovení. Důkladné studium práva na italských universitách je tak dobře patrné v zachovaných knihách arcibiskupství: libri erectionum, confirmationum i actorum consistorii jsou vzorným příkladem, s jakou pozornou péčí upravoval i tyto důležité záznamy.

Jako dbal nad kázní duchovenstva a nebál se trestati každý přestupek, tak zase svým vlivem odstranil ordalie — soud Boží — kde sběh náhod nebo šikovnost souzeného pomáhala mu k osvobození, a druzí bez souzení vrhání katu na pospas. Rádce císařův stále pracoval s ním na povznesení slávy království a tak trvalý úřad arcibiskupa pražského jako kancléře Karlovy university jest právě odměnou zásluh, jakých si Arnošt získal o Vysoké učení. Zřídil při metropolitním chrámě dle ustanovení lateránského koncilu úřad lektora theologie, vypláceného ze zboží arcibiskupova, ježto stálými boji v říši bylo i jmění arcibiskupství zatíženo velkými dluhy. Mimo lektora a augustiniána Mikuláše ještě tři členové rozličných řádů přednášeli ve svých klášteřích. Aby hmotné postavení university bylo zabezpečeno, uspořádána roku 1352 velká sbírka duchovenstva v celém království, ke které povinně přispěly kolegiální kostely a řádové kláštery. Jako kancléř arcibiskup zakoupil za sebrané peníze zboží za 700 kop grošů českých. Na vysokých školách studovalo již tehdy mnoho chudých studentů, kteří asi těžko se tu probíjeli den ze dne, a tak z téže sbírky byl zakoupen dům a zahrada nedaleko hřbitova sv. Františka za 90 kop, což jistě byl objekt dosti velký, porovnáme-li ceny za nemovitosti té doby. Zde nejlépe se ukázala jeho láska k chudým. Pro chudé studenty použil peněz sesbíraných duchovenstvem, a tak z duchovního majetku jim umožnil lepší a klidnější život v Praze. Snad to měl být

závazek pro studenty, aby nezapomínali, kdo má na péči jejich chudobu, že pražský arcibiskup jest jejich otcem, který bude vždy o ně pečovat.

Tak máme před sebou obraz prvního arcibiskupa načrtnutý spíše několika tahy neumělé ruky než portrét vynikajícího rádce císařova, slavného kněze a biskupa, podporovatele věd a umění. Prohlížíme-li jeho bustu ve chrámě svatovítském, neubráníme se, abychom nesrovnávali jej s jeho nástupci na stolci svátého Vojtěcha. Na každém nalezneme něco z jeho postavy, nějaká vynikající vlastnost, která zdobila Arnošta z Pardubic, objevuje se na jeho postavě, jako by ty setřelé barvy chtěly znovu a znovu se objevovat našim očím na odiv. Slavná řada pražských arcibiskupů nemohla začíti slavněji než jím, jako první roky biskupství jsou nerozlučně spojeny se svátým Vojtěchem. Tím maně se nám nabízí srovnání těchto dvou biskupů české církve. Svatý Vojtěch, duše naplněná jedinou touhou sloužiti a trpěti pro Krista, byl velikým světlem, ozařujícím nové cesty národa. Arnošt, syn českého rodu, stojí na rozhraní dvou věků, tak důležitých v budoucnosti českého národa i království. Byl všude tam, kde mohl přispěti k větší slávě království, věnoval rodinné jmění, jenom aby povznesl důstojnost prvních počátků jakési theologické fakulty, pečoval o chudé, i získával vážnost svému úřadu daleko za hranicemi jako důvěrník císařův i jako vynikající znalec církevních otázek.

Proto chápeme, jak důležité postavení měl i v církvi, kde těšil se veliké pozornosti papežů i sboru kardinálů. Dovídáme se o několika cestách do Avignonu, kde jako zástupce císařův byl rádcem i důvěrně spřátelen s některými kardinály, že po smrti Innocence VI. byl vážným kandidátem na stolec papežský. Poznali jistě jeho vynikající vlastnosti, a my nemusíme pochybovati, že by i tam, na vrcholku duchovní moci byl ozdobou apoštolského Stolce. Nedosáhl té hodnosti, aby snad tím více mohl prospěti svému národu. Hledejme umělecké památky, zanechané budoucnosti jeho dílem, vzpomínejme, jakým dílem přispěl na budování slavného království Karlova, abychom aspoň z části poznali, že první náš arcibiskup byl vznešenou postavou pravého otce církve české, a že snad jenom ona jeho nástupce Jan z Jenštejna usilovnou námahou zakořenili aspoň malé seménko do české půdy, které po hrozných útrapách národa ožilo a zbědovaný národ našel návratnou cestu, kde přešlo tolik českých mužů i žen, o nichž již pověst současníků vypráví jako o lidech svaté paměti. Arnošt z Pardubic je se svátým Vojtěchem úhelným kamenem arcibiskupského stolce, k jehož upevnění přispěl svojí úsilnou prací i vzorným životem, což vytvořilo i pro budoucí věky znamenitý příklad, před nímž mnozí a mnozí ještě budou stát ve zbožné úctě a doprošovat se Boha, aby aspoň část z těch vyznamenání, jimiž ozdobil duši Arnoštovu, udělil také jim. Arnošt si přál prožítí sklonek života v kladském klášteře, ale dosti náhlá smrt odňala mu berlu pastýřskou dříve, než ji mohl předati svému nástupci a v samotě klášterní prositi Boha za posílení svých nástupců, aby boje, které téměř neodvratně se řítily na české království, nebyly zkázou církve. Jistě však u Boha se přimlouval se svátými nešťastného národa za vyvedení ze zajetí nepravostí a uvedení na cesty Pravdy. V zástupu svátých a světic národa stojí jistě i on, aby prosil za svůj národ. Nebyl postaven na oltáře našich kostelů, ale smíme zajisté aspoň ve svých srdcích vzpomínati nesmírných jeho zásluh a prositi Pána Boha, aby byl zrcadlem, v němž by se obrazy ctností českého kléru, za něž on tolik horlil, jimž se tolik věnoval, aby zůstaly zachovány českému kněžstvu jako nejkrásnější ozdoba, jíž se mohou pyšnit a chlubit.

Arnošt z Pardubic nebyl jenom prvním arcibiskupem, ale zůstal jím i pro budoucnost první a slavný vzor a touha všech, kdož po něm seděli na stolci svátého Vojtěcha a řídili osudy církve české. Ale i Vysoké učení by nemělo zapomínat, že první jeho kancléř sbíral a staral se, jak by jeho počátky finančně zajistil. Církev i věda spojeny v jediný dík jsou nám obrazem jednoty, jedině, která nám může ukázati pravou cestu, kde není zápasu mezi vědou a věrou, ale přímá spolupráce, na níž se staví blaho národa. I za to musíme být arcibiskupu Arnoštovi zavázáni neskonálními díky. Jeho služba církvi i národu zapsala se do srdcí našich a přetrvává jistě mnohé a mnohé pomníky, neboť srdce naše otiskují si jeho obraz s pokolení na pokolení.

Bořivoj Benetka.

PŮST

Ludvík z Granady O. P. — (Opera tom. III. 330. Coloniae Agrippinae. Anno MDCXXVI.)

Tato ctnost a jí příbuzné a blízké, totiž všechna tělesná sužování a útrapy, nejpodobnějšími nás činí Kristu, jedinému vzoru a zrcadlu vší dokonalosti. Neboť život Kristův, jak jest všem známo, byl od jesliček až ke kříži jedním ustavičným křížem. Nejenom, že měl před očima stále kříž a bolestné nástroje, jež ho očekávaly, ale že i jeho život byl plný bolestí, vyhnanství, drsnosti, pronásledování, slz, chudoby a jiných útrap, takže ho nazval prorok Isaiáš Mužem bolestí (Is. 53.) a prorok David o jeho osobě řekl: Chudák já, jenž od mládí lopotím se, snáším tvé hrůzy nevěda si rady. (Ž. 87., 16.)

Když je tedy život Pána našeho nejdokonalejším vzorem a zrcadlem dokonalosti, pak jistě, čím kdo mu bude podobnější, tím bude dokonalejší a (všeobecně mluveno) ten mu bude podobnější, kdo více bude z lásky k němu trpěti. A mezi utrpeními ne na posledním místě jsou utrpení tělesná, když tě i sv. apoštol mezi svými útrapami vypočítává: noční bdění, posty, hlad, mráz a nahotu. (2 Kor. 11.) Toto vše musí trpěti i ti, kdož touží býti živými údy těla Kristova, jak týž apoštol tvrdí: „Ti však, kteří jsou Kristovi, ukřižovali tělo své i s vášněmi a žádostmi.“ (Gal. 5, 24.) K témuž kříži zve nás sv. apoštol Petr řkoucí: „Poněvadž tedy Kristus za nás vytrpěl podle těla, ozbrojte se i vy touž myšlenkou“ (I. Petří 4, 1.) a sv. Pavel praví: „Spolu-li s ním trpíme, budeme oslaveni.“ (Řím. 8, 17.)

To jest ona sláva předurčených, které od věčnosti předurčil Bůh, jak praví týž apoštol, aby byli připodobněni obrazu syna jeho, jak v tomto, tak v onom životě: v tomto totiž, pijíce kalich jeho utrpení a bolestí, v onom, pijíce kalich jeho slávy a radosti.

Ačkoli je možno z tohoto kalicha píti různým způsobem, není způsobu snazšího, přístupnějšího a tak často užívaného nad umrtvování a přísnější nakládání se svým tělem. K tomu není potřebí ani farizeů, Diokletianů a Antikristů, ani jiných pronásledovatelů kříže, není potřebí s apoštolem Pavlem jíti do celého světa a snášeti různé druhy útrap, neboť každý, kdo chce býti sám sobě Diokletianem, to jest katem a umrtvovatelem vlastního těla, z tohoto kalicha může píti ve svém příbytku.

Z latiny přel. Jan Merell

PEKLO

Víra učí, že peklo je a že je věčné. Tak učí církve ve vyznání víry sv. Atanáše a tak prohlásila na IV. sněmu Lateránském.

Rovněž tak je článkem víry, že jediný těžký hřích zasluhuje pekla.

Dvojí pak trest čeká v pekle, trest zavržení a tresty smyslově pociťované. Trest zavržení je vyloučením z věčné blaženosti. Věrným svým a kajícím chystá Boží dobrota a milosrdenství nebe, to jest patření na Boha, požívání jeho v blaženosti naprosté.

Nebe jest mír v lásce, štěstí bez mráčku a bez soumraku, kde jsou spojeni blažení vzájemnou, vřelou láskou v oslňujícím světle Božím. Peklo je pak především zbavením toho všeho. Zavržení nevidí Boha a jeho světla, jejich rozum, toužící marně po pravdě, marně se snaží ji uchopiti. Zavržení jsou na věky zbaveni lásky Boží i jiné a to jest jejich největší mukou po celou věčnost. Nenávidí Boha, jenž je zbavil patření na sebe, a nenávidí i ďábly, kteří ze závidi pracovali na tom, aby je tam uvrhli, kde právě jsou. Nenávidí i sebe a nikde nemohou spočinouti. A tak není pokoje ani pro ně, ani pro jejich poznání, ani pro jejich srdce. Hlodavý červ výčitky stále je pálí a mučí a odnímá každý stín útěchy. To vše pak je bez naděje ve vysvobození a změnu, muka ta budou trvati stále a věčně. Vždy nenáviděti a nikdy nemilovati, stále toužiti po světle a nikdy nevyjiti z hrozných a omamných temnot. Hle, to je trest zavržení, muka nejstrašnější dle všech theologů, o nichž si můžeme učiniti jen slabý pojem a jenž již je s to nás zamraziti a hřích nám na věky zoškliviti.

Trest smyslové části je souhrn muk, jež zasahují zavržené v jejich části smyslové a jež pramení z hlavní muky, jež sluje trestem ohně. Tento trest se vysvětluje dvojí stránkou hříchu. Hřích je totiž odvrácením od Boha a přilnutím ke

tvorům, jest nezřízené zamilování si dobra stvořeného. Když se člověk dobrovolně odloučí od Boha a nechce jej uznati za poslední cíl, zasluhuje, aby byl na věky odloučen od něho, když se ho sám zřekl. A protože se přivěsil k dobrům pomíjejícím a tím zneužil oněch věcí, které jemu byly dány, aby více přilnul k Bohu, je spravedливо, aby byl na věky zbaven i těchto dober, každého dobra stvořeného a to na věky.

Co třeba rozuměti oním pekelným ohněm? Někteří spisovatelé tvrdili po Origenovi, že oheň znamená pouze strašnou hrůzu pekelných muk. Církev naproti tomu považuje tento oheň ne pouze za symbol, nýbrž za skutečnost. Není sice o tom dogmatické definice, ale bylo by opovážlivostí držet se prvního názoru.

Jaký je však tento oheň? Není třeba mysliti, že tento oheň pekelný je též povahy jako oheň náš na zemi. Oheň není podstatou, nýbrž stav podstaty, jenž je různý dle různé podstaty, kterou provází. Proto je možné domnívati se, že oheň pekelný je jiný než oheň zde na zemi.

Proto též jinak působí oheň pekelný. Oheň tento může tak působit i na duše, na demony a duše odloučené od těla. Jak? Odpovídáme jen dohady. Svätý Tomáš praví, že pekelný oheň je nástrojem v rukou Božích, jenž zabraňuje zavrženým volnost pohybu. Zavržení v pekle jsou upoutáni na jedno místo, jsou upoutáni k tomuto ohni a jsou ve své činnosti naň též odkázáni, v něm a s ním vykonávají své činnosti.

Až budou pak spojena těla s duší v den poslední, budou pak i těla podrobena mukám ohně. Ale nezničí je. Toť vše, co můžeme říci jistého o tomto předmětu. Příšerná líčení jistých kazatelů, úděsná líčení Danteho jsou především symboly, chtějí vyjádřiti nějak strašně cítěnou a tušenou skutečnost.

Jisto je ještě, že tato muka jsou nesmírná a že převyšují, jak praví sv. Tomáš, veškerá muka pozemská.

Třeba však zdůrazniti, že všichni zavržení netrpí stejně. Jejich trest je úměrný s jejich proviněním.

Jest pro zavržené možná nějaká úleva v jejich utrpení? Sv. Tomáš praví, že milosrdenství Boží se vztahuje i na peklo, neb Bůh ve své dobrotě netrestá nikdy tolik, jak hříšník by zasluhoval. Zavržení v pekle trpí i za své všední hříchy i za hříchy těžké, které jim byly odpuštěny, ale za které nevykonali dostatečného pokání. Tato muka když jsou vytrpěna, přestanou. Na věky však budou trvati muka za těžké hříchy, které nebyly odpuštěny. Někteří Otcové nebo theologové soudí, že Bůh může uleviti zavrženým v mukách, ale nic nás neopravňuje k názoru, že Bůh tak též činí. Vždyť církev přestává se modliti za zavržené!

Toto je nauka církve o pekle. Jest pohoršením pro nevěřící a protestanty. Namítají, že se to nesnáší s Božím milosrdenstvím a Boží dobrotou, aby někoho na věky zapudil, a to za vinu časnou a pomíjející.

Peklo je tajemstvím tak hlubokým, jako je hřích. Právě tak je nám tajemstvím Boží spravedlnost. Mimo to, jestliže tvrdíme, že jediný hřích zasluhuje věčného pekla, netvrdíme, že jediný hřích obyčejně též ve skutečnosti do pekla přivádí. Víme naopak z Písma sv., že Bůh nechce smrti hříšníkovi. Bůh učinil vše, aby nás vytrhl z hříchu, stal se člověkem pro nás, který za náš hřích umřel. Po celý život zahrnuje nás Bůh svými milostmi a přitahuje nás k sobě. Jest dobrým pastýřem, který hledá pečlivě ztracenou ovečku. Jest dobrým otcem, který rozpíná paže své marnotratnému synu, a v nebi je větší radost nad jedním hříšníkem pokání činícím než nad devadesátidevíti spravedlivými, kteří nepotřebují pokání. Není viny, které by Bůh zde neodpustil, když se hříšník z ní kaje. Ježíš přichází hledati ztracených ovcí, odpouští ženě cizoložné, Magdaleně, lotru na kříži a odpustil by i Jidáši, kdyby se utekl k jeho lásce, jako se k ní utekl zapírající Petr.

Když tedy po tom všem se hříšník neobráti, to proto, že sám nechce, že vědomě se odlučuje od Boha, že mu nechce dáti svoji lásku. To hříšník sebe zavrhuje, to hříšník se zatvrzuje ve svém srdci a nechce Boha. Bůh takovou láskou zahrnoval tvora a tvor se té lásky celý život vysmíval. Myslíte, že Bůh nechá bez trestu takovou opovážlivost? Hříšník vyhnal Boha od svého prahu, a proto nemá práva nařikati, když je zapuzen zase on od prahů věčných. To je smysl slov Dantevých: Mne stvořila věčná spravedlnost a prvá láska.

Pán miloval nás a pronásledoval nás svou láskou a proto, když jsme zavrhli jeho lásku, zavrhuje nás i on. Smrtí hříšník patří věčnosti, a když jeho poslední okamžik bylo odvrácení se od lásky věčné, co jiného, než že toto odvrácení vykonané v ose věčnosti je věčné. Tedy, neříkat jen: věčné zavržení, nýbrž též věčné odvrácení. Tím padá a směšnou se stává námitka protestantů.

Hříšník vědomě a dobrovolně se odvrátil od Boha. Jestliže hřích byl spáchán pod návalem vášně neb nevědomostí tak, jak byla nezaviněna ona nevědomost, jak silně vášeň zmenšovala dobrovolné, tak se zmenšuje trestuhodnost. Budeme trestáni jen za viny, jež jsme spáchali zcela dobrovolně a s plným vědomím. A jen tehdy budeme trestáni věčně, jestliže jsme odmítali činiti pokání, jestliže jsme tvrdošíjně odmítali volání jeho lásky. Nikdo není zavržen než ten, jenž se dopustil hříchu proti Duchu svátému tím, že pohrdal vytrvale jeho milostmi a jeho dary, které jej volaly ku pokání.

Toto pohrdání věčnou láskou, láskou nesmírnou, která nás stvořila a vykoupila, je takovým proviněním, že ani dobře nechápeme této šílené zloby. A přece toto pohrdání tu skutečně je a ono samo si vyhloubilo propast pekelnou. Jako je věčná a nekonečná láska Boží, tak je nekonečné a věčné utonutí v ohni, ježž rozžalo pohrdání touto láskou!

Ch. V. Hérís O. P.

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Kněžská roucha a kalich.

Jako není pravidelně oběti bez oltáře, tak není oběti ve vlastním smyslu bez kněze, prostředníka mezi Bohem a hříšným lidem. Není kněží tam, kde není oběti, nanejvýše jenom pořadatelé a ředitelé veřejné bohoslužby, kteří jménem obce a v její přítomnosti konají modlitby a náboženské úkony.

Povahu prostředníka mají katoličtí kněží. Jenom jim v osobě apoštolů řekl Kristus v jerusalemském večeřadle, aby činili na jeho památku, co sám právě vykonal, tajemně zpřítomňovali oběť kříže. Jestliže měla Kristova oběť, její milost a přímluvná moc v církvi trvati až do konce věků, musel Kristus ustanoviti stav prostředníků, aby ho, neviditelného prostředníka, přímluvce a rozdavače milostí, zastupovali a jeho jménem jako jeho viditelné orgány překlenovali propast, již rozevřel mezi Bohem a lidstvem dědičný hřích.

Z tohoto pojmu zprostředkujícího kněžství vyplynul požadavek nejen zvláštního, od laiků odděleného místa pro kněze ve chrámu při bohoslužbě, nýbrž i zvláštního bohoslužebného roucha, jež se liší od šatu laiků a vyznačuje kněze jako povýšeného nad lid, jako prostředníka, Bohu příjemného, jehož chválu, dík, smiřování a prosby Bůh rád slyší. V tom smyslu, zcela všeobecně, působila vzpomínka na bohoslužebná roucha, jež předepsal Hospodin kněžím Starého zákona, také na vznik liturgického oděvu církevního. Srovnání se starozákonními obřadními rouchy, jejich počtem, střihem, barvou, nás ovšem přesvědčí, že nemohla býti vzorem pro bohoslužebný šat církve. Spíše je pravděpodobno, že už od nejstarších dob nosili biskupové, kněží i jáhnové při bohoslužbě zvláštní šat, jenž se lišil sice na první pohled od šatů laiků, ale ve svém vývoji byl určován ohledy na současný oděv světský. Jeho vývoj se končí v osmém století, další doba až do století dvanáctého jej pouze doplňuje. Od té doby se mění pouze jeho forma a střih, bohužel ne vždy šťastně.

Po plátěném amiktu a albě, cingulem podkasané, obléká kněz hedvábná paramenta. Stará církevní tradice nedovoluje jiných látek pro manipul, štolu a kasuli než hedvábných, nanejvýše polohedvábných, Po příkladu středověku, jenž přikládá jednotlivým liturgickým rouchům symbolický význam, činí tak církev i dnes a vyjadřuje to modlitbami kněze při oblékání. Tyto modlitby připomínají knězi ctnosti, jejichž symboly jsou jednotlivá kněžská roucha. Jak je třeba knězi naděje na plnou spásu v úporném boji s jejími nepřáteli! Jak se musí ukládati často zdrženlivost v řeči a střežiti svůj jazyk! K té opatrnosti ho vybízeli biskup při svěcení na podjáhná: Castigatio vocis. O tu naději, jež mu bude vítěznou přílbou v boji proti ďábelským nájezdům, prosí při oblékání amiktu, vzpomínaje na posměšnou roušku, již zakrývali kati Kristovu tvář, aby se mu dosyta vysmáli. Novým životem, životem v milosti

posvěcující, má svítiti kněz věřícím, aby mohl jednou požívati věčných radostí, zbělen v krvi Beránka, kterého kdysi Herodes přioděl posměšným bílým rouchem; to roucho knězi připomíná alba. Aby mohl žíti tímto novým životem ve svatosti, spravedlnosti a čistotě, připraven na službu svaté oběti a na příchod Páně k soudu, musí ovládati převrácené smyslné a zvláště pohlavní žádosti. Cingulum je symbolem takové sebevlády, je obrazem bičů a provazů, jimiž byl trýzněn Kristus. Tedy pokání má činiti kněz, v potu tváře se slzami zasívati, aby jednou po trampotách pozemského života s jáсотem přijal odměnu své práce. I za to bolestné pokání prosí kněz, oblékaje manipul, obraz pout Kristových. Vůbec povolání kněze je obětí, jež na něho doléhá jako jho, ale jho sladké, protože jho Páně. To hlásá knězi štola, vložená na jeho šíji a mluvící o Kristovu těžkém jhu, o jeho kříži. Ve středověku bývala často nádherně zdobena, upomínajíc na skvostné roucho, jež daroval rozradostněný otec marnotratnému synu po jeho návratu, a jsouc tak obrazem ztraceného a znovu nabytého šatu posvěcující milosti, nesmrtelnosti a oslavení v nebi, za něž se kněz modlí.

Vlastním kněžským oděvem je mešní roucho, kasule (casula — malý stan) nebo planeta (πλανάσιον — sem tam se vlniti, splývati), kterážto dvě jména pocházejí z dob, kdy mešní roucho opravdu se podobalo malému stanu, zakrývajíc všecka ostatní liturgická roucha, a splývalo jako zvonovitý plášť k zemi. Je proto symbolem lásky, jež vyniká nad ostatní ctnosti a „přikrývá množství hříchů“. Protože se klade na ramena, naznačuje — jako štola — jho Páně, kříž, jenž také bývá na mešním rouchu znázorněn.

Dnešní krátká kasule, vykrojená jako basa a často tuhá jako dřevo, stěží může býti symbolem lásky a jména kasule ani nezasluhuje. Není už oděvem, měkce přiléhajícím a zakrývajícím ostatní bohoslužebná roucha. Nejdůstojnější a církevní symbolice nejvíce vyhovující je tzv. gotická kasule, již se ovšem užívalo v době gotiky, ale také ještě dlouho v době renaissance a jež má s gotickým slohem společné pouze jméno. Ještě v 17. století byla kasule důstojným, značně dlouhým a řasnatým rouchem a teprve v 18. století se rozšířil dnešní její nehezký tvar.

Od dob svatého papeže Pia V. jsou předepsány pro hedvábná paramenta různé barvy: bílá (nikoli žlutá), červená, zelená, fialová (nikoli světle modrá) a černá. Také ty mají svoji hlubokou symboliku. Bílá barva je barvou světla a tudíž obrazem Boha a vtěleného Syna Božího, jenž se nazval světlem světa. Proto se jí užívá o svátcích Páně, jež se nevztahují na jeho utrpení, a o svátcích Boha trojjediného. Kristus, světlo světa, osvěcuje každého pokřtěného člověka, aby mohl na zemi žíti jako syn světla a získati si právo na nebe, jehož obyvatelé jsou podle Písma sv. oděni bílými rouchy nevinnosti a svatosti. Proto se užívá bílé barvy jako symbolu čistoty a nebeského oslavení o svátcích andělů, Marie Panny, sv. vyznavačů, panen a vdov. Červeň, barva krve a ohně, je v liturgii symbolem lásky Syna Božího, prolévajícího krev a z ní pocházející ohnivě lásky k Bohu, již zanítily Duch sv. o letnicích v srdci věřících a jež sílila mučedníky, že dovedli za Krista krev vyliti. Proto se užívá červené barvy o svátcích sv. kříže, o svátcích, jež mají vztah k utrpení Páně, o svátcích Ducha sv. a svátých mučedníků. Zeleň jako prostřední barva mezi barvou bílou, černou a červenou hodí se pro dny, jež nemají ani povahy svátku ani povahy kající a smuteční. Jsou to obyčejné neděle a všední dny bez svátku mimo dobu adventní, devítiníkovou a velikonoční. Zelená barva, barva bujícího osení, osvěžující lidské oko, byla vždy barvou naděje. Tak i v církvi, jejíž naděje se zakládá na zmrtvýchvstání Páně a na tajemném zmrtvýchvstání věřících s Kristem při křtu svátém. Obojího vzpomíná církev právě o obyčejných nedělích. Jako barvu kající za-vedli už v pozdním středověku místo dřívější barvy černé barvu fialovou, která je sice tmavá, ale není docela bez světla. Tak i hříšný člověk, dokud žije na zemi, nepozbývá docela citlivosti vůči světlu Kristovu. Zvláště kající doby, advent, předpousti a půst, svatvečery, suché a prosebné dny, vybízejí ho fialovou barvou liturgickou k pokání. Černé barvy užívá církev na Velký pátek a při bohoslužbách za zemřelé. Barva noci je symbolem vstupu do temnot, do noci tělesné smrti a hrobu.

Oděn liturgickými rouchy a prose Boha o všechny ctnosti, jež mu připomíná jejich symbolika, přistupuje kněz k oltáři, aby obětoval Otci nebeskému chléb a víno, jež se promění v Kristovo tělo a krev. Kalich s paténou, jež jsou nositeli obětních darů, nositeli těla a krve Kristovy, připomínají mu hrob Spasitelův, neboť při jejich svěcení prosí biskup Boha, aby se staly „milostí Ducha sv. novým hrobem těla a krve Pána našeho Ježíše Krista". (Pontifikál). A poněvadž mrtvé tělo Spasitelovo bylo zabaleno do plátna, jsou i korporál a palla (původně součástka korporálu) z plátna. Církev, pokud je to možno bez nebezpečí zneuctění těla a krve Páně, užívá při svaté oběti všeho toho, co výrazně představuje utrpení Kristovo.

P. Tomáš M. Dittl O. P.

KARMEL

Pokračování.

Dne 30. září 1568 oblekl v Durvelo sv. Jan od Kříže chudé roucho stříhané a šité svátou Matkou. Bohu slibuje zachovávat až do smrti prvotní řeholi. U sv. Terezie vykonává svůj noviciát a zvyká si novému životu; zachovával terezká zřízení, která chtěl P. Rossi dáti Bosým bratřím, když tato zřízení jsou podepsaná jeho rukou a mezi jeho papíry v Římě? Stěží dokazatelně, že by je byl úředně přijal, když světice prohlašuje v XXIII. kapitole „Zakládání“, že neví, že by je řeholníci byli měli od otce generála. Ať je tomu, jak chce, bezpochyby věnovali sv. Jan od Kříže a P. Antonín Ježíšův a později P. Mariano a bratr Jan z Bídy — tak naklonění rozjímavému životu, že toužili po Kartuzii a dokonce žili v samotě — denně tři i čtyři hodiny vnitřní modlitbě, jak toho požadují zřízení P. Rubeoa. Potřeba poučovati ubohé vesničany, zbavené veškeré duchovní pomoci, je přece připravovala o část času. „Věděla jsem, že po jitřních hodinkách neodcházel, ale zůstával v modlitbách na témž místě až do primy,“ praví sv. Terezie, jež navštívila Durvelo. Dodává: „Jejich modlitba byla tak hluboká, že někdy, když povstali k primě, měli šat pokrytý sněhem, aniž by si toho byli kdy povšimnuli.“ Rozjímání bylo potravou těchto pravých synů Eliášových a svátá Matka jásala. V rozjímání je celé bytí sv. Jana od Kříže; aby nám ukázal svou náklonnost k poustevnickému duchu a příčinou jeho největšího pokoření v celém životě byla jeho horlivá snaha přivést dva nehodné řeholníky k modlitbě a k ústraní. Sv. Terezie si vysoce vážila tohoto ideálního vůdce, který spojoval vědění se zkušeností v Božích věcech. Znal nezměrnou cenu Lásky a vznešenost rozjímání, které ona plodí a jež jí zase dává nový vzrůst.

IV

Rozjímavý duch požadovaný učením a celým životem sv. Terezie a sv. Jana od Kříže zavládl v obnoveném Karmelu a horlivost pro spásu bližního, již hořely tyto serafínské duše, se opravdu zrodila z jeho hojnosti. „Dobro,“ praví svátý Tomáš v „Contra Gentes“, „se z podstaty šíří (diffusivum sui) a čím je dokonalejší, tím plněji a hlouběji se sdílí a tím také i to, co z něho vzniklo, je s ním úžeji spojeno.“ Zřízení Karmelu jsou prodchnuta touto vznešenou zásadou. V předmluvě k nim čteme, že „hlavním účelem ústavu jest rozjímání a láska k Božím věcem, a druhým účelem je činnost, zvláště která směřuje ke spáse bližního“.

Ale, jak jsme výše podle Salamanských ukázali, řeholník činného života nikterak není za pouhým rozjímačem, pokud se týče péče o „jedno potřebné“. V prvním článku 182. otázky II. části II. knihy tvrdí zřetelně Andělský doktor, že rozjímač povoláný k činnosti proto nezmenšuje svého vnitřního života. „Cum aliquis a contemplativa vita ad activam vocatur, non hoc fit per modum subtractionis, sed per modum additionis.“ Nestačí tedy, aby karmelitán zasvětil modlitbě zvláštní hodinu večer a hodinu ráno; kadidlo tehdy položené má bez přestání hořeti a voněti ve všech jeho činech, tak aby jeho celý život byl rozjímavý, jak toho požaduje jeho Řehole. Řehole žádá ještě více. Proto, aby se v řádě uchoval a stále žil prvotní duch, a aby se pro řeholníky druhých klášterů zřídilo v zátiší místo, kde by mohli přijít obnoviti se a posílit jako u svého pramene, Zřízení prikazují, aby „v každém území byla svátá Samota, kde by se věnovali jedině Božím službám a rozjímání. Tam jsou zakázána školní studia, ale možno se tam připravovati pro duchovní správu. Řeholníci v těchto poustevnách věnují za všechny věřící své modlitby, svá bdění a svá umrtvování. Všechny mše sv. se Bohu obětují s úmyslem, aby sloužily rozšíření církve a duchovnímu pokroku Karmelu, za povinnosti a za potřeby Samoty, za dobrodince shromáždění, aniž by však mohla býti přijata nějaká almužna odměnou za svaté oběti. 1 (1 O této věci jedná zde nedávno recensovaná velmi zajímavá kniha P. Benedikta-Marie od Kříže: *Les Saints-Déserts des Cannes Déchaussés.*)

Podáváme popis svaté Samoty v Marlaigne (u Namuru v Belgii), vyňatý z padesáté kapitoly Pamětí (1692) Saint-Simonových.

„Marlaigne je klášter na malém a příjemném pahorku, v krásném lese, zcela obklopen vysokými stromy, má veliký park; byl založen arcivévodou Albertem a Isabelou pro samotu Bosých karmelitánů, jako ji mají oni řeholníci v každé ze svých provincií, kamž se členové jejich řádu čas od času uchylují na rok nebo na dva, někdy, s dovolením

představených i přes tři roky. Tam žijí ve stálém mlčení, v chudických celách asi jako u kartusiánů (ale mají společnou jídelnu velmi střídmou), téměř v neustálém postě, vytrvalí na službách Božích a jinak čas dělí mezi ruční práci a rozjímání. Každý má čtyři světničky, zahrádku a kapličku, v domě, okolo domu a v parku hojnost nejkrásnějších a nejlepších pramenitých vod, jaké jsem kdy pil, které většinou tryskají. Park je vysoký i nízký, s obrovskými stromy a obehnaný zdí. Je nesmírně rozlehlý. Uvnitř je rozhozeno osm či deset domků, jeden od druhého dosti daleko, rozdělené jako klášter, s poněkud větší zahradou a s kuchyňkou. V každém bydlí měsíc, zřídka déle některý řeholník, který se tam uchyluje na dovolení představeného, jenž jediný jej občas navštěvuje. Život je tam přísnější než v domě a v úplném odloučení. V neděli všichni přicházejí na služby Boží a odnášejí si z kláštera zásoby; sami si v týdnu připravují jídlo, nikdy nevycházejí ze svého malého obydlí a tam slouží mši svátou; na tu vyzvánějí a soused, který uslyšel zvonek, mu přijde posluhovati a pak se zase beze slova vrátí. Modlitba, rozjímání, práce v jejich malé domácnosti a plení košíků zabírají všechn jejich čas.“

Svatá samota je jako vzkříšením hory Karmelu. Jest to jeho prvotní život přenesený do Marlaigne, do Rigada, na Monte Virgineo , do Tarasteiy...

„Ó samoto posázená Kristovými květy!“ — zvolal sv. Jeroným, „Pustoto, kde se rodí tajemné kameny, z nichž je ve Zjevení vystavěno město velikého Krále! Svaté zátiší, v němž požíváme blízkosti samého Boha! Bratře, co děláš ve světě ty, jenž's větší než svět? Proč zůstáváš v dusivém stínu střeš? Proč jsi zajatcem v pozlacené kleci velikých měst? Věř mi, nevím, ale zřím zde více světla. Zde vzlétá k nebi duše zbavená tíže těla.“

Svět nezná jas a plodné bohatství samoty. Pohoršuje se, mluví o sobectví, když vidí, jak řeholníci opouštějí na čas styk s dušemi a uchylují se do osamělosti, tak jako by jim mohl býti uloupen některý člen stádce, když jsou na Karmelu! „Nec defuit quidquam eis omni tempore, quo fuerunt nobiscum in Carmelo — Ani jim žádný nechybělo po celou dobu, co s námi byli na Karmelu.“

Jest apoštolské rozjímání a lidé příliš často zapomínají na jeho velikost! Tvoří je úplná poddanost hlubokému působení Boha a to jest tajemstvím jeho plodnosti: opravdu nechati Pána v nás působiti dle jeho vůle, to jest již nechati okolo nás zářiti Boží život a neomylně zploditi duše. Byl to zcela vnitřní apoštolský život přesvaté Panny a rozjímavým duším jest dáno účastniti se v širším způsobu tohoto duchovního mateřství Marie. Rozjímač žije v takovém „fiat“ — buď — vůle Boží, že jistě spolupracuje na dobro, které se děje v církvi, a co jest ještě vznešenější, vzdává zvláště slávu Bohu, nejvyššímu dobru a v jistém slova smyslu mu obětuje všechno tvorstvo. Toto „fiat — staň se — je nejhlubší spoluprací na Boží činnosti, na Božím řízení. Bůh chce duše, které s Ním účinně spolupůsobí na zbudování mystického těla jeho Krista. Svati ve světle slávy vidí v Bohu duše a něco podobného je u rozjímačů v pološeru víry. Aniž by opustil samotu, se cítí v důvěrném obcování s dušemi, zasahuje jich v hloubi jejich bytí a to vylitím tohoto nadpřirozeného života, který stále čerpá z Boha. „Světcí se rodí ze světců podle nevyslovitelného rození z Boha.“ U rozjímačů je apoštolát, jehož míra je mírou Ducha sv. Bůh se z toho raduje, neboť dovrší všechno v člověku, který rozjímá o alfě a omeze, o Počátku a Konci. „Duše,“ praví Jan sv. Tomáše, „jest Mu poddána, je Mu vydána Jeho dary a v této duši zase nachází své dary: Accepisti dona in hominibus.“ Ovšem, Bůh chce duše následovnice Matky, duše rozjímavě činné jako Ona jenom rozjímající... Karmelitánův a karmelitánčin život modlitby a kajícínosti má býti nepřetržitým plozením. „Ó můj něžný Spasiteli!“ volá sv. Terezie. Čím se dnes stali křesťané?... Ó mé sestry v Kristu, pomozte mi pro ně na Pánu vyprositi milost jejich spásy! Proto vás sem shromáždil, hle, to jest vaším povoláním, to jsou vaše věci, tam mají směřovati vaše touhy.“ — „Stane-li se, že vaše modlitby, vaše přání, vaše tělesná trápení a vaše posty se více neponesou k cíli, ježž jsem vám ukázala, řekněte si, že více neplníte úče, za kterým vás Pán sjednotil na toto místo.“¹ (1 Cesta dokonalosti kap. I, III.)

Avšak toto rozjímání plodné již samo sebou z Lásky, která je jeho stálým zdrojem, ve své hojnosti pudí karmelitána ven z cely nebo z poustevny. Jako jeho vzory, Náš Pán Ježíš Kristus a apoštolově, po letech ve skrytu a po svátém čtyřicetidenní, po útulku ve večeradle, kde Mariina láska „silná jako smrt“ uchvacuje jeho duši pro nový život, který přináší sedmitvarý Duch, tak i syn Eliášův sestupuje s Karmelu. Viděli jsme jej v modlitbě hořeti jako jeho otce Proroka horlivosti pro slávu Pána; nyní ve vykonávání poslání jako on vydává rozjímavé volání: „ať žije Bůh, v jehož přítomnosti žiji; horlím pro Hospodina!“ Vždyť, jestli horlivost o spásu duší jaksi charakterizuje modlitbu synů a dcer

sv. Terezie, tu snaha přivést křesťany „více skutky nežli slovy" na úzkou stezku modlitby, která vede lépe než co jiného k dokonalosti a ke spojení s Bohem, vyznačuje a řídí jejich vnější apoštolát. Sv. Terezie, mater spiritualium — matka duchovních lidí —, odkázala svým synům právě jako sv. Jan od Kříže „knihy plné vpravdě nebeské moudrosti napsané o mystické bohovědě" (oficium světce). Všemohoucí „ji naplnil duchem rozumu, aby Boží církvi nenechala jen příklady svých ctností, ale aby ji také skropila hojnými vodami Boží moudrosti a to tím, že složila o mystické bohovědě a o jiných věcech díla plná zbožnosti, jejichž četba přináší v duších věřících hojné plody spásy a zaněcuje živou touhu po nebeské Vlasti". (Kanonisační bula.)

Není-liž pak hlavní povinností uplatnit své dědictví? Právem se zvláštní poslání sv. Terezie a sv. Jana od Kříže udržuje i s jejich duchem u jejich synů, jako se poslání sv. Tomáše Aquinského uchovává u synů „slavného patriarchy sv. Dominika". V církvi je potřeba rozjímačů, kteří učí vnitřnímu životu. Nikdo nemůže dokonale učit tomu, v čem nemá dostatečné zkušenosti, třebaže podle sv. Terezie je věda pro svou nestrannost a neosobnost lepší než zkušenost. Pokřtění tak potřebují, aby byli zasvěceni do života milosti, aby jich někdo vedl „sedmi příbytky" jejich duše, aby jim pomohl zdolat „výstup na Karmel". Zdá se, že v této obrodě křesťanské mystiky, kterou pozorujeme okolo nás, Prozřetelnost uchovává zvláštní úkol synům té, kterou církev uctívá jako učitelku na cestách vnitřní modlitby. Toto hnutí dává tušit, a abych tak řekl, zdá se vyžadovati obnovu starého Řádu Panny v současné Evropě. Rač, naše velebná sestřičko z Lisieux, přitáhnouti po vůni svých růží vznešené duše ke Karmelu!

Dobrodiní karmelitánského apoštolátu nemělo zůstat omezeno na několik krajů Evropy. Slovo se vtělilo pro všechny lidi a aby všichni měli život a aby jej měli v hojnosti. Věříme, že Bůh, aby ukázal, jak je vnitřní život naprosto potřebný tomu, kdo se pro něj snaží získati duše, dopřál bosým karmelitánům, velebným Otcům Petrovi Matky Boží, Tomáši Ježíšovu a zvláště Dominiku Ježíše Marie převážný podíl na založení a na uspořádání sv. Kongregace pro šíření víry (Propaganda), a P. Bernardu sv. Josefa, babylonskému biskupu, činnou pomoc na založení semináře pro zahraniční misie v Paříži. Jeho Svatost Pius XI. nám ráčil tyto slavné vzpomínky připomenouti v dopise z 31. března 1922, zaslaném u příležitosti třístého výročí naší svaté matky svaté Terezie našemu otci generálovi a celému řádu. (Dokončení příště.)

P. Bruno de Jésus Maria, bosý karmelitán v Paříži.

PRACOVNA

Předchuť pekla.

Pekelná muka jsou tmou bytosti, která se zaryla do sebe. Zaryla se tvrdošíjně a neodvolatelně. Ví, že nenalezne v sobě štěstí, po němž přece každá bytost dychtí již svou přirozeností.

Peklem pak páchne život zabořený do bláta, peklem se dává duše, která se připoutala k tělu, je jím zotročena a točí se okolo něho jako větrný mlýn okolo skřípavého hřídele. Točí se, točí, navíjí se jako had na ostnaté kolo a stále mele totéž a stále mele naprázdno, neb símě a proto zrno těla jest smrt. Proto tělo nikdy neuspokojilo své služebníky. Honí je alejemi života, pohazuje jimi jako prázdným, vyschlým listím, jež pekelní zametači smetou na hniající hromady do ohně, kde hoří ohavnost a vzdor.

Proto jsou otroci těla již zde nešťastni a proto je vidíme úpět a řvát a drásat si srdce okolo cest. Chtějí štěstí a zase je tělo stahuje a dává jim vědomí štěstí nedosažitelného. Neb tělo je porušené a dává hrubě cítit svou porušenost těm, kteří se mu slepě oddali. Nevěřte jim, když se smějí, to se směje maska, za kterou se šklebí ďábel rozervanosti, prázdnoty a šílícího neštěstí.

Dni a roky.

Z ruky do úst žijí mnozí docela hodní i svatí lidé.

Ode dne ke dni žijí také mnozí. Jenže jedni přistupují ke dni takto: Co mi přineseš na darech, milostech, bolestech, aby je mohl zhodnotit pro cíl poslední. Žijí ode dne ke dni. Nestarají se v třesení, zda přijde zítřek a co přinese. Vědí, že každá minuta je plná Boha, protože byla zapjata do nesmírného řetězce vůlí Boží. Kdo máš minutu, klaň se v ní Bohu. A jiní čekají plni děsu, čím je zase den zdtří, neb otrávení čekají velkých vzrušení. Den a rok jim přinášejí obědy a večeře, lepší či horší, šaty vkusné či drahé, směšné zábavy a dlouhé nudy, ohavné jak užovky na mazlavém břehu podél špinavé a páchnoucí vody. Podívejte se na ty zkřivené hřbety, jak ponuře, hloupě neb herecky vyzývavě jsou připraveny jak hřbety soumarů nésti ten pytel života.

Ten ale, komu je život tvorbou, čeká také dny a roky, ale čeká je, aby je teprve učinil, ne, aby od nich se dal utvářet. Člověk má být Boží, hotový v jádře, nezávislý čím dál tím více na čase a proměnlivosti. Má přemáhati dny i roky. Co Bůh v nich dává, má schvátiti a vykořistiti pro věčnost, pro Boha. Nepodléhá dnům, ale dovede si je podrobiti. Prožije je božskou silou, jsou jeho, není jejich.

Kdo naříká nad zlými časy a nad dobou a stále mluví s příhanou o moderní době? Bůh zůstal stejný, nezměnila se ani podstata lidské duše. A stejně jako dřív i lidé dnes s námi žijící mají tytéž možnosti a síly a milosti to, co právě dnes nám přichází na cestu života, zpracovati. Jsou snad lidé současně s námi žijící, ale není moderního člověka. Jsem aspoň dosud přesvědčen, že člověk je pouze rozumný tvor mající duši a tělo. Proto na moderní dobu a moderního člověka naříkají ti, kteří nedovedou lidi ve svém kroužku a prostředí nejbližším naučiti tvořit život a nedat se jím trpně tvořiti.

Takový bude den, jak jsi naň připraven a co z něho uděláš, to ti přinese rok, co mu přinášíš do kolébky. Silný a velký uplete z nejprostších zdánlivě minut věnec Boží slávy a slaboch nechá jít nejslavnější minuty okolo, že ani o nich neví. Ano, carpe diem, urvi ze dne, co můžeš — pro Boha. S. B.

Obětovali sv. přijímání.

Již se to stalo ustálenou frází: „Obětuji za tebe sv. přijímání“, považuje se to za největší dar duchovní, citové duše podávají duchovní kytice se značným počtem svátých přijímání. Jaký může míti smysl toto „obětování sv. přijímání“? — Obětovati je zřici se něčeho ve prospěch druhého. Čeho se můžeme zřici ve prospěch druhého při svátém přijímání? Sv. Tomáš (III. 79, 7) se táže, zdali Svátost oltářní přináší užitek také nepřijímajícímu, a odpovídá, že Eucharistie jako oběť (mše svatá) přináší užitek i nepřijímajícímu, avšak jako svátost, to jest, jako osobní svaté přijímání, přináší užitky eucharistické pouze přijímajícímu: „Proto tedy, když někdo, nebo i více, přijímá tělo Kristovo, druhým nedostává se tím žádného užitku.“ Stejně učí na jiných místech a v komentáři 6. kap. evangelia sv. Jana (lect. 6.) končí: „Proto tedy se mýlí, kdo přijímají tělo Páně za zemřelé.“ — Nauka svátého Tomáše a katolické církve jest, že tělo Páně je pokrmem, nasycením pro duši přijímajícího, z účinků tělesného nasycení se vyvozují všechny účinky vlastní přijímání Eucharistie. Jako tedy nasytiv se, nemohu svého nasycení a jeho bezprostředních a hlavních účinků se zřici ve prospěch druhého, aby on byl místo mne nasycen, tak není možno zřici se eucharistických účinků svátého přijímání ve prospěch druhého. Jinými slovy a přesně řečeno: Sváté přijímání nelze za někoho obětovati. — Jaký tedy smysl má toto všeobecně užívané rčení? Pouze takový: 1. Obětovati odpustky, jichž lze získati při svátém přijímání, pokud je lze obětovati za druhé; 2. obětovati Bohu své zásluhy ze ctnosti, nábožnosti, jejíž veliký skutek konáme, jdouce ke sv. přijímání; 3. vroucí sv. přijímání rozmnožuje v nás milost a lásku, činí nás Bohu milejšími a tím schopnějšími dosáhnou ti od Boha více svými prosbami. To je hlavní a nejjistější smysl rčení „obětovati svaté přijímání“: vynasnažím se přijmouti tělo Páně co nejdokonaleji a pak se budu modliti co nejrůzněji jedině za tebe. (Jako nasytiv se, mohu nabytou silou více pro druhého vykonati.) Kdo toto nečiní, obyčejně mluví prázdná slova, říká, že obětuje svaté přijímání za někoho. Soukup.

ŽEŇ

Duchovní život.

JOANNES VOM KREUZE: Werke, Bd. II, III, IV. (Theatiner-Verlag, München.) Další tři svazky nového německého vydání spisů tohoto mystického učitele. Kdo neumí Španělsky, bude vděčný za toto vydání, které pořídil podle krit. vydání karmelita P. Al. od nep. Početí. Překlad je plynulý a zároveň nejlepším výkladem. Oprava je důstojná díla a čekáme jen netrpělivě na poslední svazek, aby byl tento překlad již úplný. Kdo potřebuje překladu děl sv. Jana, může směle sáhnouti po tomto vydání, které je daleko lepší vydání francouzského. Svatý Jan od Kříže měl bohatou školu ve svém řádě. Karmelitě vydávají nyní postupně své klasiky. Sborník „Carmelitana“ loni zahájený slibuje velké obohacení mystické literatury. Jako první svazek je dílo port. karmelity Josepha od Duchy sv. Eucleatio mysticae theologiae, Autor podává schol. mystický výklad nauky tzv. Diviše Areopagity. Vlastním výkladem předchází a jej i dále provází spekulativní rozbor myst. teorií. Výklad je stručný, jasný, častěji však se uchyluje od názorů karm. školy Salamanské, hl. v otázce vlitých pojmů a představ v myst. nazírání. Jinak vodítko spolehlivé. Doporučuji vřele tuto sbírku, jež dává velkých 320 stran ročně jen za 25 lir. (Roma, Casa gen. dei Carm. scalzi.)

Dějiny mystiky stále a stále musejí se zabývat mistrem Eckehartem. Nedávno byl Karrerem znovu rozvířen boj o jeho odsouzení. Karrer snažil se dokazovati, že byl nesprávně odsouzen. Nyní vydal Grabmann pronikavou studii, která děla převrat v tendenci chtějící očistiti E. G. našel staré Otázky (Quaestiones) Eckehartovy z dob jeho vyučování v Paříži. Našel též polemický spis proti němu. Z obojího jasně vysvítá, že již 25 let před svým odsouzením učil E. veřejně oněm názorům, které byly později zavrženy. Jeví se v nich stopy novoplatonismu a stopy averoistického idealismu, jenž páchl příchutí pantheismu. Studie je velmi pečlivě a klidně psána. Závěr je zcela správný. E. byl neklidný duch, jenž nejasně a nepřesně mluvil a sám si neujasněl, co vlastně chce.

GRABMANN: Neuaufgefundene Pariser Quaestionen Meisters Eckeharts und ihre Stellung in seinem geistigen Entwicklungsgange. (Oldenbourg, München, 1927, 124 str. in 40.)

Cenným příspěvkem k studiu mystiky, hlavně jejích prův. zjevů je nové vydání Görresovy Mystiky. GÖRRES: Mystik, Magie und Dämonie. (Oldenbourg, München 1928, str. 600, cena 16 Mk.) Nové toto vydání uspořádal jeden z nejlepších dnešních znalců mystiky Bernhart. B. učinil přístupné toto dílo užitečnými a naprosto nutnými škrty v tomto moři fakt a legend, názorů a obrazivosti autorovy. V knize je snesen obrovský materiál o cestě očistné, o povolání k vyššímu duch. životu o ďábelských padělcích mystiky. Görres dlouho sbíral. Později sám přehlížel své dílo a dal ve svých zápiscích zákl. linie k revisi svého díla. B. vymýtil z jeho knihy vše nekritické, všechno jeho stařecké povídání. B. se plně zdařil jeho pokus učiniti upotřebitelné toto dílo, jež odborníky odpuzovalo tím, že tam byla vedle sebe tak těsně Wahrheit a Dichtung. Ti, kteří se dlouho marně pídili po knize po antikvariátech a platili za ni velké peníze, mají nyní příležitost si lacino poříditi tuto zajímavou knihu.

V patnáctém století rozkvetl nádherně duch. život v Holandsku a v Belgii v tak zv. „Devotio moderna“, z níž vyšel Ruysbroek, Thomas a Kempis a jiní. Bylo to soustředění na Boha v klidném snažení k němu. Z tohoto hnutí vyšel též Jean Mombaer z Bruselu. Redemptorista Debongnie napsal právě jeho život, studie o jeho díle psaném a o jeho reformách řeh. kanovníků ve Francii. Život je psán opravdu s láskou a nesmírně životně. Postava velkého reformátora a opravdového světce stojí tu krásně před námi. Doporučuji ku poznání tohoto hnutí, jež se zvalo devotio moderna. Spis je vědecký, klidný a informativní. DEBONGNIE, CSSR.: Jean Mombaer de Bruxelles, (Louvain, 1928, str. 300, cena 12 belgas).

Postavu z dávných dob křesťanských kreslí BATIFOL: St. Grégoire le Grand, (Gabalda, 1928, str. 235, cena 7'50 frs.) Vřele a velkolepě líčí nám B. osobnost sv. papeže Řehoře Velkého. B. prostudoval dobře jeho spisy a v nich našel jeho ducha, prostudoval jeho život a staví nám jeho vzor svatosti a pravé velikosti v Kristu. Kniha je cennou po stránce historické, hagiografické i psychologické.

Sv. Terezie stále a stále vábí spisovatele i laiky. Posledně pokusila se o psychologii jejího života JEANNE GALZY ve svém spise St. Thérèse d'Avila. (Paris, Rieder, 1928, str. 250, cena 15 frs.) Jemnou ženskou duší prosvítala autorka duševní vývoj jedné z největších žen. Jde s ní její cestou za štěstím, ukazuje ji nám, jak o ni zápasí Bůh, jak ji přitahuje. Žhavě líčí nám její velkou, grandovskou lásku k Bohu, která ji zcela stravuje. Mnoho krásných výhledů do lidské duše, zasnoubené s Bohem. Kniha krásná a hluboká.

Zajímavým zjevem je, že ve Francii stále víc a více zajímají se mladí literáti o skvělou postavu patriarchy dominikánů sv. Dominika. Po Bernanosovi přichází nyní DUCLOS, jenž u Grasseta vydává svou visí velkého bojovníka za pravdu pod titulem *Le prieur de Prouille*. (Grasset, Paris, 1928, 253,12 frs.) Kniha nadšená a plná teplé krve, tak žhavé, jak žhavý a velký je Dominik. Tato láska mladé generace k Dominikovi je příznačná. Mladí mají již dosti hudební a cukrování různých přesládlých velebitelů tichosti a sladkosti. Bůh žádá si mužnosti od každého, pravda chce jen sama se uplatnit. V dnešní době, kdy mnozí lidé zase sní o kompromisech se světem, kdy i katolíci jsou náchylní k nemístné toleranci, je dobré obživiti si v paměti obraz tohoto velkého potírače kacířů. P. Silv. M. Braitto.

Filosofie.

1. ROTHACKER, Logik u. Systematik der Geisteswissenschaften. (8', 171 str., Mk. 7'—.).
2. SEIFERT, Psychologie der Seele, Metaphysik. (8', 07 str., Mk. 4'—).
3. HEIMSOETH, Metaphysik der Neuzeit. (80, 104 str., Mk. 5'50).
4. DEMPFF, Ethik des Mittelalters. (80, 111 str., Mk. 5'50).
5. PRZYWARA, Religionsphilosophie katholischer Theologie. (80, 104 str., Mk. 5'50).

Všechno u nakladatelství R. Oldenbourg, München, 1926/28.

6. WÉBERT O. P., Essai de Metaphysique thomiste. (80, 400 str., Frs. 16.—. Ed. de la Revue des Jeunes, Desclée, Paris 1927).

Przywarův spis jest dokladem obrozené scholastiky, ostatní dokladem, že již nemožno ji přehlížet. Seifertova práce vyznívá ve slovech: „Tento směr postupuje — odhodlaně nebo váhavě, vědomě nebo nepřiznané — cestou, na jejímž konci stojí onen dosud pohrdaný princip, jenž kdysi živ byl pod jménem: forma et essentia.“

Dle intencí vydavatelů celého díla „Handbuch der Philosophie“ mají jednotlivé práce silný historický tón. Metoda jest historická — systematická.

Dempff zkoumá základy středověké etiky, kterými mu jsou spisy Nového zákona. Pak probírá intelektualistické systémy, objektivní řád života středního věku, asketické a mystické, symbolicky — církevní a teleologické systémy. Konečně jedná o rozkladu středověku a začátcích nové doby.

Velmi důležitý jest spis Rothackerův. Nalézá kořen bojů o metodu v protikladech různého světového názoru. Obdivuhodná jest jeho znalost literatury.

Heimsoeth se snaží dokázati, že nový věk není bez metafysiky. Tvrdí naopak, že století nové doby mají obrovský význam pro vývoj metafysiky.

Rozkvět metafysiky jest však náhlý a krátký: v nové době dvojí: od polovice 17. až do začátku 18. století filosofie Descarta, Malebranche, Spinozy, Leibnize, Hobbes-a atd., na konci 18. a na začátku 19. století: Kant-starší, Fichte, Schelling, Hegel, Schopenhauer. Ostatně i v jiných periodách dějin filosofie občas vstupuje metafysika do pozadí a filosofie žije jen ve svých jednotlivých disciplínách a jejich systematici.

Przywarova filosofie náboženství jest dílem širokého rozhledu a souměrného vystavění. Východním bodem nábož. filosofie katolické theologie jest mu princip analogiae entis. Systematické části díla, která jedná o všeobecné problematice náboženské, dávám přednost před přehledem historických směrů katolického zdůvodňování, neboť zde přesnost pojmů trpí těsněním jich do forem filosoficky-theologicky-historických konstrukcí.

Webertovou zásadou jest: prožít nauku sv. Tomáše, dát se jí proniknout, znát rovněž současné směry a pak podat výtěžky svých filosofických meditací, nespokojit se pouhou kompilací, která nesblíží dnešní duši se středověkou moudrostí, nýbrž budí spíše odpor k „suché“ vědě scholastické. A. Scherzer.

Z různých polí.

JAROSLAV DURYCH: Eva. (Nákladem Bohuslava Durycha v Přerově.) Durych zasní se do hlubokého a oslepujícího tajemství Evy, naší pramáteře, a v tomto vidění procitl a uviděl cíp její krásy, kterou předvádí užaslým zrakům, jež nás

vrhají na kolena s údivem před Stvořitelem. Velepíseň na ženu — matku všech živých, pramáteř Marie i Ježíše. Doporučuji co nejvřeleji tento hymnus hlubokého zanícení a vrcholných visí. Knihy vyjde jen 100 ex. Proto si pospěšte s objednávkou. Všimněte si upozornění na 4 str. obálky.

Altrussische Kirchenlieder. In Nachdichtungen von PAUL ALTHAUS. (E. Diederichs, Jena 1927.) Knížka, vzorně vypravená, podává v zdařilém německém přebásnění výběr staroruských duchovních písní. Jsou tu písně o Adamu a Evě, o Kainovi, o Josefu Egyptském, o Kristu Pánu a Panně Marii, o posledním soudě, a pak řada duchovních písní (str. 45—72), kde ruský člověk hovoří s vlastní duší o svém určení, opěvává krásu velikonoc, velebné zjevy mnichů a starců, svého venkovského kněze, i roj včel, které dávají „sladký med a zlatý vosk“ ke cti a slávě Boží. Též dva vzdálené ohlasy cizích, snad bogomilských skladeb (Taubenbuch a Traum Marias). Místy prokmitá jasný, lidový humor. Při čtení této ryzí, nedělané poesie, jež plyne v měnivých rytmech jak čistý potůček křišťálových vod, vzniká v nás mimoděk přání, abychom se dočkali podobného překladu těchto skvostů do češtiny, a to v míře ještě úplnější, než to činí tato sbírka Althausova. Do textu je vloženo osm celostránkových reprodukcí (světlotiskem) starých ruských ikon, mezi nimi zvláště titulní obraz s Madonou Vladimírskou (z r. 1662), na Rusi mnoho uctívanou. Vašica J.

BAX ARNOLD: „A Christmas Carol“ (píseň s průvodem piana, J. & W. Chester Ltd., London 1919, cena 2 s.) Týž skladatel: „I Sing of a Maiden...“ (pětihlasý smíšený sbor, Murdoch, Murdoch & Co., London 1924, cena 1 s. 6 d.) — Arnold Bax náleží k nejlepším skladatelům dnešní Anglie. První zde uvedená píseň je zhudebnění krásné anglické koledy z patnáctého století, počínající asi takto: „Vykvetla ze všech nejvíce růže, jež nesla Ježíše, res miranda, alleluia...“ Tekst druhé písně, chvalozpěvu na Matku Boží, pochází rovněž z patnáctého století. Hudební dikce těchto Baxových písní je prosta vši manýry, ale úchvatná právě svou nestrojeností. Ojb.

BOCKEMÜHL: Die modeme Marien-Dichtung (Klotz, Gotha, 1928, str. 146.) Sběrka hymnů, jásotu, pláče, radosti, díků Marii. Básník Bockemühl hleděl zachytiti celou harmonii mariánských chvalozpěvů, přimísil však řadu pazvuků do své sbírky, přijav čísla básníků, snažících se viděti v Marii něco jiného, než v ní vidíme my. Přes tyto kazy působí soubor na nás dojmem večerního Ave nad městem. Hluboké tóny duší sevřených pojí se ladně s veselým cinkotem drobných zvonků. Ano, Blahoslaviti tě budou všichni národové. S. B.

BOTTERILL D.: Dedications — Poems. Kytička milé lyriky, již básník věnuje svým přátelům. Kniha o 64 stranách je rozdělena na tři části: The Elements, The Garland, Dedications. Zvláště první část se stkví lepými motivy přírodními, mistrně zachycenými. Vnitřní krása odpovídá vnější úprava. Portrét básníkův zdobí první list tohoto díla. Milovníkům anglické poesie doporučuji. Pr.

MACIOCE, ISOL A DEL LIRI: Lupus ovina pelle detectus. (Carnevale 1927, str. 195, cena ?) Podtitul „odmaskovaný protestantismus“ naznačuje obsah: obranu proti odpadlíkům k protestantství a proti protest. útočníkům na církevní učení a zřízení. Knížka je velmi osobitá, psalo ji britké a vzdělané pero. Prospí je těm, kdo musí býti připraveni na různé útoky; zachycuje dnešní potřeby. — i —

CAYRÉ: Précis de Patrologie. (Desclée, Tournai, 1928 t. I. str. 740, cena 28 Kč.) Kolem významných osobností seskupil autor popis nauky křest, a její formulace. Tím zachoval dílu vnitřní jednotu a přehled. Otce představuje nejen jako potírače kacířstva, nýbrž též a hlavně jako učitele neporušené pravdy. Prvý tento díl, jež budou následovati ještě další tři, studuje Otce prvých tří století. Vřele doporučuji jako příručku školní i k soukr. studiu. S.B.

CHARDONNE J.: Le chant du Bienheureux. (Stock, Paris, 1928, str. 302.) Hledáme štěstí, ale příliš daleko a příliš komplikované. Je na dosah ruky, ale my si je formulujeme dle vžitých zvyklostí a představ. Třeba je uchopiti v jeho ryzí čistotě pravdy a skutečnosti. Toť obsah novinky Chardonny, románu o štěstí jeho hledání a nalezení. K. L.

ETTLINGER - FUNK - FUCHS: Wiederbegegnung von Kirche und Kultur in Deutschland. (Eine Gabe für Karl Muth, Kösel-Pustet, 1927, str. 395.) Znáte redaktora německého kulturního a časopisového sborníku „Hochland.“ Slavil loni své šedesátiny, ke kteréžto příležitosti vydali různí němečtí spisovatelé a umělci dobrý pamětní spis. Hlavním tématem jest líčení, jak určití katolíci v Německu zasáhli do kulturního vývoje pochopením a rozlitem katolické

myšlenky ve filosofii, umění a vědě posv. i světské. Kniha je krásným dokladem, co lze vykonati katolíkům, když se nevyklučují sami škorpivě z kulturního snažení. S.B.

Islam et les missions catholiques. (Bloudet Gay, Paris, 1927, str. 328.) — Islám je velmi vážným nepřítelem a strnou překážkou šíření evangelia. Deset konferencí na pařížském Institutě (a to konferencí odborníků) zachycuje některé momenty islámu v různých zemích, poměr islámu k sociálním požadavkům křesťanství (otroctví, žena) a nárys práce, jak získati mohamedána. Problém je už příliš vážný a je o něm pojednáno velmi důkladně a odborně; přátelům misii opravdu cenná četba. J. F. P.

Dr. FRANT. KRUS T. J.: Markéta — Apoštolka. (Knihovny Hlasů svatohost. č. 1. — Nákl. Hlasů svatohost. — Sv. Hostýn u Bystřice. — Cena 1 Kč.) Výtah z knihy Mart. Lekeuxa, františkána Francouze, jenž napsal skvělý životopis apoštolky Markety. —jec —

JOSE FR. DE ISLA: Historie Fray Gerundia. (Lad. Kuncíř. Díl I., 15 Kč. Další svazky v tisku). Čekali jsme, že snad II. díl bude brzy následovat. Dosud nevyšel. Je to roztomilá kniha — Hýří silným, ryzím, zdravým — inteligentním vtípem — duchem. — Vzdělaný spisov. líčí, jak se malý Gerundio vzdělával na slavného kazatele špaň. ve školách soukromých veleučenců městských i pak v klášteře. I. díl končí 15. rokem Gerundiovým. Lze se vskutku těšit na další. P. B. Kyselý je vzorný překladatel. —j-c —

J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK), TÜBINGEN: Die Religion in Gegenwart. — První část druhého svazku prot. bohovědné encyklopedie s pozoruhodnými články (Eadmund — Engl. Litteraturgeschichte) o manželství, přísaze, majetku, sjednocovacích snahách, anglickém duchovním životě. —es—

PRÉMOREL: „La Merveilleuse Légende des Grands Boids d'Ardenne.“ (Printing Company, Liége 1927, str. 37.) — Legenda o vášnivém lovcu Hubertovi, jež zjevení jelena, majícího mezi parohy zářivý kříž, přivede na cestu víry; psáno zajisté pod vlivem nedosažitelného vzoru Flaubertovy „Legendy o svätém Juliánu Pohostinném.“ Oprava krásná — dřevoryty Alfreda Martina. Ofb.

SAINT-HÉLIER MONIQUE: „A Rilke pour Noel“ (Éditions du Chandelier, Berne 1927, str. 25.) Vzpomínky na zemřelého básníka, v nichž ožívá celé kouzlo jeho ušlechtilé osobnosti. Knižka milá všem ctitelům Rilkeovým. Ofb.

SPES, Paris: Pourquoi Rome a parlé. (1928, str. 391, cena 15 frs.)— Již v loňském ročníku jsme referovali o spisech, týkajících se učení a odsouzení Action Francaise. A. F. se brání, proto vzniká kniha jednající o mravních a filosofických důvodech odsouzení A. F. I. kapitolu věnuje P. Doncoeur „Zákonu věrnosti“ papeži, II. kap. PP. Bernadot a Lajeunie rozbírají bludy Maurras-ovy, v III. kap. P. Lallement posuzuje bludy hnutí A. I. Chování A. F. vůči sv. Otcí — věnuje IV. kap. P. Maquart; smysl a dosah odsouzení A. F. věrné pro katolíky živě vystihl J. Maritain v V. kap. První (pokud mi známo) důkladný a celkový rozbor ideí A. F.; pokládám za prospěšnou četbu pro politiky. — i —

LIBRAIRE TÉQUI, PARIS VIe: Guide pratique de la procédure matrimoniale en droit canonique. (Par chanoine Henri Lanier. Str. 90, cena 4 fr.) — Velmi praktická kancelářská příručka o manželských procesech, shrnující církevní zákonodárství a podávající potřebné formuláře. —es—

Dr. P. D'Espiney, La psychothérapie du Dr. Vittoz. (Une philosophie pratique de la vie) str. 40, cena 2 fr. — Informační studie pro lékaře i pro nemocné nervově o možnosti vyléčení tzv. kontrolou podvědoma vědomem, úpravou přijímání a vydávání v práci nervů. —es—

VAILHE: Vie du P. Emmanuel, d'Alzon. (Bonne Presse, Paris 1927, str. XVII (- 602, cena 15 frs.) Životopis zakladatele kongregace Asumpcionistů P. d'Alzona. P. Vailhé věnoval mnoho námah, aby dílo bylo hodně dokonalé; kreslí pěkně osoby v jejich dobovém rámci a vnitřní souvislosti, proto je dobrým příspěvkem i k poznání náboženského života ve Francii v XIX. stol. Vytvořil spis velmi cenný s každého hlediska. — o —

WEISS KONRAD: Das gegenwärtige Problém der Gotik Augsburg. (1927, Dr. B. Filser Verlag. 80 52 str. M. 2'40). W. nemluví o gotice jako v sobě dokonané epoze umění, nýbrž o nadčasovém a proto vždy přítomnostném problému

ducha uměním se vyjadřujícím. Konstatuje, že nový gotický duch se zatím neprojevuje na půdě katolické. Katolické umění doby je stále ještě synkretismem. Sop.

VESPER WILL.: Der Heilige und der Papst. (1928, Haessel, Leipzig, str. 115.) — Ve formě zápisků papeže Bonifáce VIII. a pápeže Benedikta XI., pokus jistě odvážný zhodnotiti přelom oné doby, jež sluje soumrakem papežské a císařské moci. Ukazuje na nemohoucnosti světcově a podobné nemohoucnosti silné osobnosti Bonifácově nemožnost záchrany. Nechutně však skresluje postavu obou. Z Celestina dělá mnicha-divousa a z Bonifáce mocí zpitého asurpátora. Ani jedno ani druhé není pravdivé. „Unam sanctam“ vykonalo svou sílu a má dodnes svůj význam a katolíci stále jsou na tuto bulu právem hrdi, neb jen pravda má právo na to, aby ovládla vše a obětování Celestinovo také přineslo své ovoce. Cenné jest v knize líčení současných kulturních a politických poměrů. Obraz za obrazem se střídá a skýtá dobrý přehled přes dobu.

ZIESCHE: Das Königtum Christi in Europa. (1926, Manz, Regensburg, stran 126, cena 3 Mk.) — Kniha bije se za obrodný a záchranný význam katolicismu pro celou evropskou civilisaci. Napomíná, aby se při sociální práci, třeba křesťansky orientované, nezapomínalo, že křesťan nemá tu trvalého bydliště, že pro nás platí především cíle nadpřirozené, že nesmíme jít tam, kam jde socialismus. Kniha velkého významu, která by neměla u nás zapadnouti bez ohlasu.

STEFAN ZEROMSKI: „Elegie i inne pisma“ (J. Mortkowicz, Warszawa 1928, str. 425.) Pro přátele nedávno zemřelého spisovatele sebral Wacla Borowy jeho drobnější spisy, pocházející ze všech období jeho tvorby a dosud po časopisech a jinde roztroušené. S hlediska čistě náboženského může zajímati jedině článek „Magdalena“, datovaný z r. 1908.

Ojb.

O ČINNOSTI

St. Bernardus, In Canticas. 18.

Jest se třeba stříci jak rozdávat, co jsme přijali pro sebe, tak zase zadržovati si, co jsme přijali k rozdání. Jistě zadržuješ pro sebe věc náležející bližnímu, jestliže např. jsi pln ctností a navenek vyzdoben dary moudrosti a výmluvnosti, snad ze strachu nebo z lenosti nebo z nepravé pokory zabraňuješ průchod slovu, jež by mohlo mnohým prospěti, neužitečným, ba zavržení hodným mlčením. Jistě zlořečený jsi, poněvadž schováváš obilí před lidem.

Naproti tomu rozsypáš a ničíš, jestliže dříve, než jsi zcela plný, spěcháš rozlévati poloplný. Není divu, že zbavuješ sebe života a spásy, jež dáváš jinému, když prázden zdravého úmyslu nafukuješ se prázdnou slávou nebo se otravuješ jedem pozemské žádostivosti a hyneš smrtelným vředem nadutosti.

Jsi-li tedy moudrý, ukaž, že jsi nádrží a ne průtokem. Neboť stoka téměř současně přijímá i vylévá, nádoba však čeká, až je naplněna a pak, co nadbývá, rozlévá bez vlastní škody, vědouc, že je zlořečený, kdo ničí, co mu patří. A abys nemyslel, že má rada zasluhuje zavržení, slyš moudřejšího než jsem já: Blázen, praví Šalomoun, 1 (1 Přísl. 29, 11.) vybuchne s veškerou prudkostí svou, moudrý odkládá a schovává na potom.

Věru, mnoho průtoků máme dnes v církvi, nádrží však velmi málo. Takovou lásku mají ti, skrze něž na nás stékají nebeské proudy, že chtějí dříve vylévati, než načerpali, jsouce ochotnější mluvit než poslouchati a hotovi učiti, čemu se neučili, a zpupně rozkazovati jiným, ač sami sebe neumějí ovládat...